

กรอบเนื้อหาหลักสูตรอาเซียนศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖

งานนิเทศการศึกษา กอองการศีกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี

คำนำ

กรอบเนื้อหาหลักสูตรอาเซียนศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการเตรียมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความพร้อมและศักยภาพ เสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาและวัตถุประสงค์ ในการก่อตั้งอาเซียน สร้างความเข้าใจในบริบทของประเทศสมาชิกอาเซียนทางด้านข้อมูลพื้นฐาน ของแต่ละประเทศ ทั้งทางด้านการเมืองการปกครอง วิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรม ประเพณี สามารถใช้ กระบวนการสืบค้นข้อมูล โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การเรียนรู้ การสื่อสาร มีกระบวนการคิด วิเคราะห์ และการแก้ปัญหา ตลอดจนเห็นคุณค่าของการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตรประจำวัน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในการเป็นพลเมืองที่ดีของประชาคมอาเซียนต่อไป

ขอขอบคุณคณะกรรมการระดับสูง คณะผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดองค์การบริหารส่วน จังหวัดชลบุรี คุณครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้กรุณาส่งเสริม สนับสนุน จัดทำให้เกิดกรอบเนื้อหาหลักสูตรอาเซียนศึกษา องค์การบริหารส่วน จังหวัดชลบุรี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ จนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์เป็นรูปเล่มนี้

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	ก
สารบัญ.....	ข
กรอบเนื้อหาหลักสูตรอาเซียนศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	๑
บทนำ.....	๒
ความเป็นมา.....	๒
วิสัยทัศน์.....	๒
วัตถุประสงค์.....	๒
เป้าหมายจุดเน้น.....	๓
บทที่ ๑ พัฒนาการอาเซียน.....	๖
บทที่ ๒ โครงสร้างของอาเซียน.....	๙
บทที่ ๓ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน.....	๒๔
บทที่ ๔ บทบาทของอาเซียนในสังคมโลก.....	๒๘
บทที่ ๕ ๘ อาชีพหลักของประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียน.....	๔๑
บรรณานุกรม.....	๔๓
คณะผู้จัดทำ.....	๔๔

กรอบเนื้อหาหลักสูตรอาเซียนศึกษา
องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖

- บทที่ ๑ พัฒนาการอาเซียน
- บทที่ ๒ โครงสร้างอาเซียน
- บทที่ ๓ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
- บทที่ ๔ บทบาทของอาเซียนในสังคมโลก
- บทที่ ๕ ๘ อาชีพหลักของประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียน

บทนำ/ความเป็นมา

ทิศทางการพัฒนาประเทศไทย ตามกรอบสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พุทธศักราช ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) ได้กล่าวถึงความจำเป็นด้านพันธกรณีภายใต้กรอบแห่งความร่วมมือ โอกาส และเพิ่มภูมิคุ้มกันของทุน ที่มีอยู่ในประเทศไทยให้เป็นไปอย่างเหมาะสม ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ในปีพุทธศักราช ๒๕๕๘ ขณะเดียวกันจำเป็นต้องสร้างความพร้อมสำหรับเชื่อมโยงด้านกายภาพ ทั้งโครงสร้างพื้นฐาน การเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการศึกษา คู่ขนานกันไปอย่างเป็นระบบ ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาคน สู้สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนควบคู่กับการส่งเสริมองค์กร ให้เป็นแหล่งเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเป็นสมาชิกที่ดีของประชาคมอาเซียน และพัฒนาผู้บริหาร บุคลากรครู ผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญ สำหรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปีพุทธศักราช ๒๕๕๘ จึงจัดทำกรอบเนื้อหาหลักสูตรอาเซียนศึกษา องค์กรบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี เพื่อรองรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พุทธศักราช ๒๕๕๘ ต่อไป

วิสัยทัศน์

บริหารจัดการศึกษาเป็นเลิศ เชิดชูคุณธรรม ก้าวล้ำเทคโนโลยี เด่นวิถีชุมชน สร้างคนสู่อาเซียน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน
๒. เพื่อให้สถานศึกษามีความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน
๓. เพื่อพัฒนาเตรียมความพร้อมผู้บริหาร บุคลากรครู ผู้เรียน สำหรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปีพุทธศักราช ๒๕๕๘
๔. เพื่อให้สถานศึกษาได้จัดบรรยากาศการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน ภายในสถานศึกษา ด้วยการจัดตั้งเป็นมุมอาเซียนศึกษา หรือศูนย์อาเซียนศึกษา

เป้าหมาย/จุดเน้น

กรอบเนื้อหาหลักสูตรอาชีวศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลโลก ดังนี้

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
๒. ซื่อสัตย์ สุจริต
๓. มีวินัย
๔. ใฝ่เรียนรู้
๕. อยู่อย่างพอเพียง
๖. มุ่งมั่นในการทำงาน
๗. รักความเป็นไทย
๘. มีจิตสาธารณะ

รายวิชาเพิ่มเติมอาเซียนศึกษา
กลุ่มสาระการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖

บทที่ ๑ พัฒนาการอาเซียน

- ความเป็นมาของอาเซียน
- วัตถุประสงค์ในการก่อตั้งและประเทศสมาชิกอาเซียน
- ความหมาย ความสำคัญ ของประชาคมอาเซียนและกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter)

บทที่ ๒ โครงสร้างของอาเซียน

- โครงสร้างและกลไกการดำเนินงานของอาเซียน
- ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit)
- คณะมนตรีประสานงานอาเซียน (ASEAN Coordinating Councils :ACCs)
- คณะมนตรีประชาคมอาเซียน (ASEAN Community Councils)
- องค์การระดับรัฐมนตรีอาเซียนเฉพาะสาขา (ASEAN Sectoral Ministerial Bodies)
- เลขาธิการอาเซียนและสำนักเลขาธิการอาเซียน (Secretary-General of ASEAN and ASEAN Secretariat)
- คณะกรรมการผู้แทนถาวรประจำอาเซียน (Committee of Permanent Representatives of ASEAN)
- สำนักงานอาเซียนแห่งชาติหรือกรมอาเซียน (ASEAN National Secretariat)
- องค์การสิทธิมนุษยชนอาเซียน (ASEAN Human Rights Body)
- มูลนิธิอาเซียน (ASEAN Foundation)
- ความสำคัญในการร่วมมือของอาเซียน ทั้ง ๓ ด้าน
- ด้านการเมืองและความมั่นคง
- ด้านเศรษฐกิจ
- ด้านสังคมและวัฒนธรรม
- ผลจากการประชุมอาเซียนในรอบปีที่ผ่านมา
- ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของอาเซียน

บทที่ ๓ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

- ความหมายและวัตถุประสงค์ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)
- เป้าหมายของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)
- แนวทางการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การเป็น AEC
- ประโยชน์ที่ประเทศไทยได้รับจากการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

บทที่ ๔ บทบาทของอาเซียนในสังคมโลก

- ความหมาย ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของ AFTA
- ประโยชน์ที่ประเทศไทยได้รับจากการเข้าร่วมเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA)
- ทิศทางสังคมไทยต่อการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมอาเซียนในด้าน
- ความร่วมมือทางการเมือง
- ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ
- ความร่วมมือเฉพาะด้าน
- ประโยชน์ที่ไทยได้รับในการรวมกลุ่มอาเซียน
- การแก้ปัญหาความยากจน
- การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- การแพร่ระบาดของโรคติดต่อ
- การแก้ปัญหาค้ายาเสพติด
- การจัดการการเกิดภัยพิบัติ
- การปกป้องสิทธิสตรี
- การแก้ปัญหาค้าการร้ายข้ามชาติ

บทที่ ๑

พัฒนาการอาเซียน

๑.๑ ความเป็นมาของอาเซียน

อาเซียนหรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations หรือ ASEAN) ก่อตั้งขึ้นโดยปฏิญญากรุงเทพ(The Bangkok Declaration) เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐ โดยมีสมาชิกผู้ก่อตั้ง ๕ ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซียฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ ได้ลงนามใน“ปฏิญญากรุงเทพฯ” (Bangkok Declaration) เพื่อจัดตั้งสมาคมความร่วมมือกันในการเพิ่มอัตราการเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม การพัฒนาวัฒนธรรมในกลุ่มประเทศสมาชิกและการธำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงในพื้นที่และเป็นการเปิดโอกาสให้คลายข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิกอย่างสันติของระดับภูมิภาคของประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย ในเวลาต่อมาได้มี บรูไนดารุสซาราม (เข้าเป็นสมาชิกตั้งแต่ ๘ มกราคม ๒๕๒๓) สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (เข้าเป็นสมาชิกตั้งแต่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๓๘) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (เข้าเป็นสมาชิกตั้งแต่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๐) สหภาพพม่า (เข้าเป็นสมาชิกตั้งแต่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๐) ราชอาณาจักรกัมพูชา (เข้าเป็นสมาชิกตั้งแต่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๒) ตามลำดับทำให้อาเซียนมีสมาชิกรวม ๑๐ ประเทศ

๑.๒ วัตถุประสงค์ในการก่อตั้งและประเทศสมาชิกอาเซียน

ปฏิญญากรุงเทพได้ระบุวัตถุประสงค์สำคัญ ๗ ประการของการจัดตั้งอาเซียน ได้แก่

๑. ส่งเสริมความร่วมมือและความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีวิทยาศาสตร์ และการบริหาร
๒. ส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงส่วนภูมิภาค
๓. เสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจพัฒนาการทางวัฒนธรรมในภูมิภาค
๔. ส่งเสริมให้ประชาชนในอาเซียนมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดี
๕. ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในรูปของการฝึกอบรมและการวิจัยและส่งเสริมการศึกษาด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
๖. เพิ่มประสิทธิภาพของการเกษตรและอุตสาหกรรม การขยายการค้าตลอดจน การปรับปรุงการขนส่งและการคมนาคม
๗. เสริมสร้างร่วมมืออาเซียนกับประเทศภายนอก องค์การความร่วมมือแห่งภูมิภาคอื่น ๆ และองค์การระหว่างประเทศ

ตลอดระยะเวลา กว่า ๔๐ ปีที่มีการก่อตั้งอาเซียนถือว่าได้ประสบความสำเร็จจนเป็นที่ยอมรับจากหลายฝ่ายไม่ว่าจะเป็นด้านการเมืองและความมั่นคงด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งประเทศไทยได้รับประโยชน์อย่างมากจากความร่วมมือต่าง ๆ ของอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์จากการที่ภูมิภาค เป็นเสถียรภาพและสันติภาพอันเป็นผลจากกรอบความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจความร่วมมือด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งถ้าหากไม่มีความร่วมมือเหล่านี้ แล้วคงเป็นการยากที่จะพัฒนาประเทศได้โดยลำพัง

๑.๓ ความหมาย ความสำคัญ ของประชาคมอาเซียนและกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter)

ธงสัญลักษณ์อาเซียนและกฎบัตรอาเซียน

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations)

คำขวัญ

"One Vision, One Identity, One Community"

(หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งเอกลักษณ์ หนึ่งประชาคม)

สัญลักษณ์อาเซียน

“รวงข้าว ๑๐ ต้นมัดรวมกันไว้” หมายถึง ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้ง ๑๐ ประเทศรวมกันเพื่อมิตรภาพและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน โดยสีที่ปรากฏในสัญลักษณ์ของอาเซียน เป็นสีที่สำคัญของธงชาติของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน

- **สินน้ำเงิน** หมายถึง สันติภาพและความมั่นคง
 - **สีแดง** หมายถึง ความกล้าหาญและความก้าวหน้า
 - **สีขา** หมายถึง ความบริสุทธิ์
 - **สีเหลือง** หมายถึง ความเจริญรุ่งเรือง
- สำนักเลขาธิการอาเซียน (ASEAN Secretariat) ตั้งอยู่ที่ กรุงจาการ์ตา
 - เลขาธิการ : ดร. สุรินทร์ พิศสุวรรณ (เริ่มดำรงตำแหน่งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑)
 - เลขาธิการคนปัจจุบัน นายเล เลื่อง มินท์ (Le Luong Minh)
เริ่มดำรงตำแหน่งเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๖
 - ปฏิญญากรุงเทพ ๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๐
 - กฎบัตรอาเซียน ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๑
 - ภาษาราชการ ภาษาอังกฤษ

กฎบัตรอาเซียน

เป็นร่างสนธิสัญญาที่ทำร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกในสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อเป็นเครื่องมือ ในการวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กรของสมาคม ทั้งนี้เพราะกฎบัตรอาเซียน เป็นร่างสนธิสัญญา ที่ทำร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกในสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อเป็นเครื่องมือในการวาง กรอบทาง กฎหมายและโครงสร้างองค์กรของสมาคม ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอาเซียน ในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับเคลื่อนการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ตามที่ผู้นำอาเซียน ได้ตกลงกันไว้ตามกำหนดการ จะมีการจัดทำร่างกฎบัตรอาเซียนให้แล้วเสร็จภายในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพของอาเซียนในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับเคลื่อนการรวมตัว เป็นประชาคมอาเซียน ภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ตามที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงกันไว้ตามกำหนดการ จะมีการจัดทำร่าง กฎบัตรอาเซียนให้แล้วเสร็จภายในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๐

บทที่ ๒

โครงสร้างของอาเซียน

๒.๑ โครงสร้างและกลไกการดำเนินงานของอาเซียน

๒.๑.๑ ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit)

ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ประกอบด้วย ประมุขหรือหัวหน้ารัฐบาล มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายสูงสุดและแนวทางการร่วมมือของอาเซียน และตัดสินใจในเรื่องสำคัญ โดยให้ประเทศสมาชิกซึ่งเป็นประธานอาเซียนเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ๒ ครั้งต่อปี หรือเรียกประชุมพิเศษหรือเฉพาะกิจเมื่อมีความจำเป็น

๒.๑.๒ คณะมนตรีประสานงานอาเซียน (ASEAN Coordinating Councils :ACCs)

คณะมนตรีประสานงานอาเซียน ประกอบด้วยรัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศสมาชิกอาเซียน ทำหน้าที่เตรียมการประชุมสุดยอดอาเซียน ประสานงานความตกลงและข้อตัดสินใจของที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ประสานงานระหว่าง ๓ เสาหลัก ดูแลการดำเนินงานและกิจการต่างๆ ของอาเซียนในภาพรวม คณะมนตรีประสานงานอาเซียนจะมีการประชุมกันอย่างน้อย ๒ ครั้งต่อปี

๒.๑.๓ คณะมนตรีประชาคมอาเซียน (ASEAN Community Councils)

คณะมนตรีประชาคมอาเซียนประกอบด้วย คณะมนตรีประชาคม ๓ เสาหลัก อันได้แก่ คณะมนตรีการเมืองและความมั่นคงอาเซียน คณะมนตรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และคณะมนตรีประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ซึ่งเป็นผู้แทนที่ประเทศสมาชิกแต่งตั้งให้เป็นผู้รับผิดชอบแต่ละเสาหลัก มีอำนาจหน้าที่ในการประสานงานและติดตามการทำงานตามนโยบาย โดยเสนอรายงานและข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมผู้นำ มีการประชุมอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง ประธานการประชุมเป็นรัฐมนตรีที่เหมาะสมจากประเทศสมาชิกซึ่งเป็นประธานอาเซียน

๒.๑.๔ องค์กรระดับรัฐมนตรีอาเซียนเฉพาะสาขา (ASEAN Sectoral Ministerial Bodies)

องค์กรระดับรัฐมนตรีอาเซียนเฉพาะสาขา(เช่น ด้านสาธารณสุข ด้านกลาโหม ด้านการศึกษา ฯลฯ) ประกอบด้วยรัฐมนตรีเฉพาะสาขา มีหน้าที่ปฏิบัติตามข้อตกลงและข้อตัดสินใจของที่ประชุมสุดยอดอาเซียนที่อยู่ในขอบข่ายการดำเนินงานของตน และเสริมสร้างความร่วมมือในสาขาของแต่ละองค์กรให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อสนับสนุนการรวมตัวของประชาคมอาเซียน

๒.๑.๕ เลขาธิการอาเซียนและสำนักเลขาธิการอาเซียน (Secretary-General of ASEAN and ASEAN Secretariat)

สำนักเลขาธิการอาเซียนได้จัดตั้งขึ้นตามข้อตกลงที่ลงนามโดยรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๑ ในปี ๒๕๑๙ เพื่อทำหน้าที่ประสานงานและดำเนินงานตามโครงการและกิจกรรมต่างๆ ของสมาคมอาเซียน และเป็นศูนย์กลางในการติดต่อระหว่างสมาคมอาเซียน คณะกรรมการ ตลอดจนสถาบันต่าง ๆ และรัฐบาลของประเทศสมาชิก

สำนักเลขาธิการอาเซียนตั้งอยู่ที่กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย โดยมีหัวหน้าสำนักงานเรียกว่า “เลขาธิการอาเซียน” (ASEAN Secretary-General) ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยที่ประชุมสุดยอดอาเซียน โดยมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๕ ปี และต้องได้รับเลือกจากคนชาติของรัฐสมาชิก โดยหมุนเวียนตามลำดับตัวอักษร ผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการอาเซียนคนปัจจุบันเป็นคนไทย คือ ดร. สุรินทร์ พิศสุวรรณ ซึ่งมีวาระดำรงตำแหน่งระหว่างปี ค.ศ. ๒๐๐๘-๒๐๑๒ (พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕)

๒.๑.๖ คณะกรรมการผู้แทนถาวรประจำอาเซียน (Committee of Permanent Representatives of ASEAN)

คณะกรรมการผู้แทนถาวรประจำอาเซียน เป็นผู้แทนระดับเอกอัครราชทูตที่แต่งตั้งจากประเทศสมาชิกให้ประจำที่สำนักงานใหญ่อาเซียน กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย มีหน้าที่สนับสนุนการทำงานของคณะมนตรีประชาคมอาเซียนและองค์กรระดับ รัฐมนตรีเฉพาะสาขาประสานงานกับเลขาธิการสำนักงานอาเซียนและสำนักงานเลขาธิการอาเซียนในเรื่องที่เกี่ยวข้อง และประสานงานกับสำนักงานเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติและองค์กรระดับรัฐมนตรีอาเซียนเฉพาะสาขา

๒.๑.๗ สำนักงานอาเซียนแห่งชาติหรือกรมอาเซียน (ASEAN National Secretariat)

เป็นหน่วยงานระดับกรมในกระทรวงการต่างประเทศของประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งแต่ละประเทศได้จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบประสานงาน สนับสนุนภารกิจและความร่วมมือต่าง ๆ เกี่ยวกับอาเซียนในประเทศนั้น ๆ สำหรับประเทศไทยหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ

๒.๑.๘ องค์กรสิทธิมนุษยชนอาเซียน (ASEAN Human Rights Body)

เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นด้วยความประสงค์และหลักการของกฎบัตรอาเซียนเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ซึ่งคณะทำงานและอำนาจหน้าที่จะกำหนดโดยที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนต่อไป

๒.๑.๙ มูลนิธิอาเซียน (ASEAN Foundation)

มูลนิธิอาเซียนสนับสนุนเลขาธิการอาเซียนและดำเนินการร่วมกับองค์กรของอาเซียนที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการสร้างประชาคมอาเซียน โดยการส่งเสริมความสำนึกที่เพิ่มขึ้น

เกี่ยวกับอัตลักษณ์ของอาเซียน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาชน การดำเนินงานร่วมกันที่ใกล้ชิดระหว่างภาครัฐกิจ ภาคประชาสังคม นักวิชาการ และผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ ในอาเซียน

๒.๒ ความสำคัญใน การร่วมมือของอาเซียน ทั้ง ๓ ด้าน

๒.๒.๑ ด้านการเมืองและความมั่นคง

อาเซียนก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เริ่มแรกเพื่อสร้างสันติภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันนำมาซึ่งเสถียรภาพทางการเมือง และความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยผู้นำอาเซียนได้เห็นพ้องต้องกันที่จะจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community : AC) ที่ประกอบด้วย ๓ เสาหลัก อันได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community - ASC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community- AEC) ประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community - ASCC) และเร่งรัดกระบวนการสร้างประชาคมอาเซียนให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ในด้านการเมืองและความมั่นคง อาเซียนมีเป้าหมายสำคัญคือการส่งเสริมสันติภาพและ เสถียรภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อสร้างสถานะที่จะอำนวยความสะดวกต่อการสร้างประชาคมอาเซียน ให้สำเร็จภายในปี ๒๕๕๘ ซึ่งจะทำให้ประชาคมอาเซียนในด้านการเมืองความมั่นคงมีความแข็งแกร่งและน่าเชื่อถือ ความร่วมมือด้านการเมืองความมั่นคงของอาเซียนที่สำคัญ ได้แก่

๑. สนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation หรือ TAC)

สนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จัดทำขึ้นโดยประเทศสมาชิกอาเซียน ๕ ประเทศ คือ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย เมื่อปี ๒๕๑๙ เพื่อกำหนดหลักการพื้นฐานของความร่วมมือ และการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างกันของประเทศสมาชิก หลักการสำคัญของสนธิสัญญา ซึ่งประเทศสมาชิกอาเซียนยึดถือและยอมรับในการปฏิบัติตาม ได้แก่

๑.๑ เคารพในเอกราช การมีอำนาจอธิปไตย ความเท่าเทียมกัน ความมั่นคงทางดินแดนและเอกลักษณ์แห่งชาติของทุกประเทศ

๑.๒ ปราศจากการแทรกแซงจากภายนอก การโค่นล้มอธิปไตย หรือการบีบบังคับจากภายนอก

๑.๓ การไม่แทรกแซงกิจการภายในซึ่งกันและกัน

๑.๔ การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งหรือข้อพิพาทโดยสันติวิธี

๑.๕ การยกเลิกการใช้การคุกคามและกองกำลัง

๑.๖ การมีความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพระหว่างกัน

เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๓๐ ได้มีการแก้ไขสนธิสัญญาเพื่อเปิดทางให้ประเทศที่อยู่นอกภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สามารถเข้าร่วมเป็นภาคีได้ ซึ่งช่วยเสริมสร้างโครงสร้างความมั่นคงและสันติภาพให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ปัจจุบันประเทศที่เข้าร่วมเป็นภาคีในสนธิสัญญา TAC ได้แก่ สมาชิกอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศ ประเทศคู่เจรจาของอาเซียน และประเทศที่เข้าร่วมการประชุมอาเซียนว่าด้วยการเมืองและความมั่นคงในเอเชีย-แปซิฟิก เช่น จีน อินเดีย ญี่ปุ่น รัสเซีย เกาหลีใต้ และนิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย แคนาดา สหรัฐฯ และสหภาพยุโรปได้แจ้งความจำนอยอยากเข้าร่วมเป็นภาคี

๒. สนธิสัญญาเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty on the Southeast Asia Nuclear-Free Zone : SEAN-FZ)

ประเทศสมาชิกอาเซียน ลงนามในการประชุมสนธิสัญญาในกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๘ วัตถุประสงค์หลักของสนธิสัญญา คือ ให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ โดยประเทศที่เป็นภาคีจะไม่พัฒนา ไม่ผลิต ไม่จัดซื้อ ไม่ครอบครอง รวมทั้งไม่เป็นการผลิต ไม่ทดสอบ ไม่ใช้อาวุธนิวเคลียร์ในภูมิภาค และไม่ให้รัฐใดปล่อยหรือทิ้งวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นกัมมันตภาพรังสีลงบนพื้นดิน ทะเลและอากาศ นอกจากนี้ ๕ ประเทศอาวุธนิวเคลียร์ ได้แก่ จีน สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส รัสเซีย และสหราชอาณาจักร (ห้าสมาชิกผู้แทนถาวร ของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ) ได้ยอมรับและให้ความเคารพสนธิสัญญา โดยจะไม่ละเมิดและไม่แพร่กระจายอาวุธนิวเคลียร์ในภูมิภาคนี้

๓. ปฏิญญากำหนดให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นเขตแห่งสันติภาพ เสรีภาพ และความเป็นกลาง (Zone of Peace, Freedom and Neutrality หรือ ZOPFAN)

เป็นการแสดงเจตนารมณ์ของอาเซียน ให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาคที่ปลอดการแทรกแซงจากภายนอก เพื่อเป็นหลักประกันต่อสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาคและเสนอให้อาเซียนขยายความร่วมมือให้ครอบคลุมทุกๆ ด้าน อันจะนำมาซึ่งความแข็งแกร่ง ความเป็นปึกแผ่น และความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างประเทศสมาชิก ได้ประกาศลงนามโดยรัฐมนตรีต่างประเทศของรัฐสมาชิกอาเซียน ซึ่งในขณะนั้นประกอบด้วยประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์และประเทศไทย เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๑๙๗๑ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย

๔. การประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก หรือ ASEAN Regional Forum (ARF)

จัดขึ้นเพื่อเป็นเวทีสำหรับปรึกษาหารือ (Consultative forum) โดยมีวัตถุประสงค์ที่มุ่งส่งเสริมสันติภาพโดยการเสริมสร้างความไว้วางใจ เชื่อใจ ความร่วมมือ และความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ประเทศอาเซียนกับคู่เจรจา และประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและความมั่นคง โดยมีทั้งผู้แทนฝ่ายการทูตและการทหารเข้าร่วมการ

ประชุมการหารือด้านการเมืองและความมั่นคงในกรอบ ARF ได้กำหนดพัฒนาการของกระบวนการ ARF เป็น ๓ ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ ๑ ส่งเสริมการสร้างควมไว้วางใจกัน (Confidence Building)

ขั้นตอนที่ ๒ การพัฒนาการทูตเชิงป้องกัน (Preventive Diplomacy)

ขั้นตอนที่ ๓ การแก้ไขความขัดแย้ง (Conflict Resolution)

การประชุมระดับรัฐมนตรี ARF ครั้งแรกจัดขึ้นที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๓๗ ปัจจุบัน ประเทศที่เป็นสมาชิกการประชุมว่าด้วยการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก มี ๒๗ ประเทศ ประกอบด้วย ประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศ คือ ไทย บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และเวียดนาม ประเทศคู่เจรจาของอาเซียน ประเทศผู้สังเกตการณ์ของอาเซียน และประเทศอื่นในภูมิภาค อันได้แก่ ออสเตรเลีย บังคลาเทศ แคนาดา จีน อินเดีย ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี (เกาหลีเหนือ) มองโกเลีย นิวซีแลนด์ ปากีสถาน ปาปัวนิวกินี รัสเซีย ติมอร์-เลสเต ศรีลังกา สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป

๕. ASEAN Troika ผู้ประสานงานเฉพาะกิจ

ในการประชุมสุดยอดอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ ในวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ณ กรุงมะนิลา ผู้นำของประเทศสมาชิกอาเซียนได้เห็นชอบ ในการจัดตั้งกลุ่มผู้ประสานงานเฉพาะกิจ ในระดับรัฐมนตรี (ASEAN Troika) ซึ่งประกอบด้วยรัฐมนตรีต่างประเทศที่ดำรงตำแหน่งประธาน คณะกรรมการประจำของอาเซียนในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต และจะหมุนเวียนกันไปตามการเป็นประธานการประชุม วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มผู้ประสานงานเฉพาะกิจ ASEAN Troika คือ

๕.๑ เป็นกลไกให้อาเซียนสามารถร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการหารือแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาค โดยไม่ก้าวล่วงกิจการภายในของประเทศสมาชิก เป็นการยกระดับความร่วมมือของอาเซียนให้สูงขึ้น และเสริมสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของอาเซียน รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงานโดยรวม

๕.๒ เพื่อรองรับสถานการณ์ และจะดำเนินการโดยสอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติในสนธิสัญญา และข้อตกลงต่างๆ ของอาเซียน เช่น สนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation หรือ TAC)

๖. กรอบความร่วมมือทางทหาร (ASEAN Defense Ministerial Meeting -ADMM)

เพื่อสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างฝ่ายทหารของประเทศสมาชิก ความร่วมมือ ด้านการป้องกันยาเสพติด การต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้าย โดยเฉพาะประเด็นหลังนี้อาเซียนได้ลงนามในอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการก่อการร้าย ในปี ๒๕๕๐

๗. ความสัมพันธ์กับประเทศนอกภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เพื่อสร้างความร่วมมือด้านการเมืองความมั่นคงที่สมดุลและสร้างสรรค์ระหว่างกัน โดยผ่านเวทีหารือระหว่างอาเซียนกับประเทศ คู่เจรจา ได้มีการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asia Summit – EAS) และกระบวนการอาเซียน+ ๓

๒.๒.๒ ด้านเศรษฐกิจ

อาเซียนก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เริ่มแรกเพื่อสร้างสันติภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันนำมาซึ่งเสถียรภาพทางการเมือง และความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยผู้นำอาเซียนได้เห็นพ้องต้องกันที่จะจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community : AC) ที่ประกอบด้วย ๓ เสาหลัก อันได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community - ASC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community- AEC) ประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community - ASCC) และเร่งรัดกระบวนการสร้างประชาคมอาเซียนให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจของอาเซียนเริ่มมีเป้าหมายชัดเจนที่จะนำไปสู่การรวมตัวทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคอาเซียน นับตั้งแต่การประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๔ ณ ประเทศสิงคโปร์ เมื่อปี ๒๕๓๕ โดยได้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ขึ้น และนับแต่นั้นมากิจกรรมของอาเซียนได้ขยายครอบคลุมไปสู่ทุกสาขาหลักทางเศรษฐกิจ รวมทั้งในด้านการค้าสินค้าและบริการการลงทุน มาตรฐานอุตสาหกรรมและการเกษตร ทรัพย์สินทางปัญญา การขนส่ง พลังงาน และการเงิน การคลัง เป็นต้น ความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียนที่สำคัญ มีดังนี้

๑. เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area หรือ AFTA)

ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน หรือ AFTA เป็นข้อตกลงทางการค้าสำหรับสินค้าที่ผลิตภายใน ประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งหมด ทำขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน ในฐานะที่เป็นการผลิตที่สำคัญในการป้อนสินค้าสู่ตลาดโลก โดยอาศัยการเปิดเสรีด้านการค้า การลดภาษี และยกเลิกอุปสรรคข้อกีดขวางทางการค้าที่มีใช่มาก่อน เช่น การจำกัดโควตาดำเนินเข้า รวมทั้งการปรับเปลี่ยนโครงสร้างภาษีศุลกากรเพื่อเอื้ออำนวยต่อการค้าเสรี โดยข้อตกลงนี้จะครอบคลุมสินค้าทุกชนิด ยกเว้นสินค้าที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง ศีลธรรม ชีวิต และศิลปะ อย่างไรก็ตามประเทศสมาชิกต้องให้สิทธิประโยชน์ทางศุลกากรแก่กันแบบต่างตอบแทน หมายความว่า การที่ได้สิทธิประโยชน์จากการลดภาษีของประเทศอื่นสำหรับสินค้าชนิดใด ประเทศสมาชิกรั้จะต้องประกาศลดภาษีสำหรับสินค้าชนิดเดียวกัน

๒. เขตการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area หรือ AIA)

ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๕ เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๓๘ ที่กรุงเทพฯ ได้เห็นชอบให้จัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียนเพื่อเสริมสร้างอาเซียน ให้เป็นเขตการลงทุนเสรีที่มีศักยภาพ โปร่งใส เพื่อดึงดูดนักลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกภูมิภาค ความตกลงนี้ครอบคลุมการลงทุนในอุตสาหกรรม ๕ สาขา คือ สาขาอุตสาหกรรมการผลิต เกษตร ประมง ป่าไม้ และเหมืองแร่ และภาคบริการที่เกี่ยวข้องกับ ๕ สาขาการผลิตดังกล่าว ยกเว้นการลงทุนด้านหลักทรัพย์และการลงทุนในด้านซึ่งครอบคลุมโดยความตกลงอาเซียนอื่น ๆ เขตการลงทุนอาเซียน กำหนดให้ประเทศสมาชิกดำเนินการเปิดอุตสาหกรรมและ ให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติแก่นักลงทุนอาเซียนและนักลงทุนนอกอาเซียน โดยกำหนดเป้าหมายจะเปิดเสรีด้านการลงทุนแก่นักลงทุนอาเซียนภายในปี ๒๕๕๓ และนักลงทุนนอกอาเซียนภายในปี ๒๕๖๓ การดำเนินการเพื่อจัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียนประกอบด้วยโครงการความร่วมมือ ๓ โครงการ คือ

- โครงการความร่วมมือและการอำนวยความสะดวก (Co-operation and Facilitation Programmer)
- โครงการส่งเสริมและสร้างความเข้าใจ (Promotion and Awareness Programmer)
- การเปิดเสรี (Liberalization Programmer)

๓. ความริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียน (Initiative for ASEAN Integration หรือ IAI)

อาเซียนได้ดำเนินการเพื่อเร่งรัดการรวมตัวของประเทศสมาชิกอาเซียน โดยจัดทำ “ความริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียน” (Initiative for ASEAN Integration) เพื่อลดช่องว่างด้านการพัฒนาระหว่างประเทศสมาชิกเก่า (ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไน อินโดนีเซีย) กับสมาชิกใหม่ของอาเซียน (พม่า ลาว กัมพูชา และเวียดนาม) โดยให้ประเทศสมาชิกเก่าร่วมกันจัดทำโครงการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศใหม่ ครอบคลุม ๔ ด้าน ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การรวมตัวทางเศรษฐกิจ เพื่อที่จะช่วยการพัฒนากรอบกฎระเบียบและนโยบาย รวมทั้งช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถของประเทศ CLMV ในการลดปัญหาความยากจน ยกกระดับความเป็นอยู่ของประชากร พัฒนาระบบข้าราชการ และเตรียมความพร้อมต่อการแข่งขันบนเวทีโลก

๔. ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรม (ASEAN Industrial Cooperation Scheme หรือ AICO)

โครงการความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมของอาเซียน หรือ AICO มุ่งส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีเป็นฐานการผลิต โดยยึดหลักของการใช้ทรัพยากรร่วมกัน การแบ่งส่วนการผลิตตามความสามารถและความถนัด ตลอดจนส่งเสริมการลงทุนและการถ่ายทอดเทคโนโลยีจาก

ทั้งประเทศสมาชิกและประเทศนอกกลุ่มโดยใช้มาตรการทางภาษี และสิทธิพิเศษอื่นๆ ที่มีใช้ภาษีเป็น
สิ่งจูงใจ โดยมีเงื่อนไขดังนี้

๔.๑ จะต้องมีการมีประเทศสมาชิกเข้าร่วมอย่างน้อย ๒ ประเทศ

๔.๒ มีบริษัทเข้าร่วมอย่างน้อย ๑ บริษัทในแต่ละประเทศ

๔.๓ สินค้าที่ผลิตได้ขั้นสุดท้าย (AICO Final Product) จะได้รับการยอมรับเสมือน
สินค้าที่ผลิตได้ในประเทศและจะไม่ถูกจำกัดด้วยระบบโควต้าหรือมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้
ภาษี

๔.๔ บริษัทที่จะขอรับสิทธิประโยชน์จาก AICO จะต้องมีส่วนการถือหุ้นของคนชาติ
อาเซียนอย่างน้อยร้อยละ ๓๐

๔.๕ ได้รับการลดภาษีนำเข้าในอัตราร้อยละ ๐ - ๕

๕. กรอบความตกลงด้านการค้าบริการ (ASEAN Framework Agreement on Services หรือ AFAS)

ในที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๕ เดือนธันวาคม ๒๕๓๘ ที่กรุงเทพฯ รัฐมนตรีเศรษฐกิจ
ของประเทศสมาชิกอาเซียนได้ลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน หรือ
AFAS) ซึ่งกำหนดให้เจรจาเปิดเสรีการค้าบริการ โดยจัดทำข้อผูกพันในด้านการเปิดตลาด (market
access) การให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) และด้านอื่นๆ (additional
commitments) การเจรจาเสรีการค้าบริการในช่วงปี ๒๕๓๙-๒๕๔๔ มุ่งเน้นการเปิดเสรีใน ๗ สาขา
บริการคือ สาขาการเงิน การขนส่งทางทะเล การขนส่งทางอากาศ การสื่อสารโทรคมนาคม
การท่องเที่ยว การก่อสร้าง และสาขาบริการธุรกิจ ต่อมาในช่วงปี ๒๕๔๕-๒๕๔๙ ได้มีการขยาย
ขอบเขตการเจรจาเปิดเสรีรวมทุกสาขา นอกจากนี้ สมาชิกอาเซียนยังต้องเร่งรัดเปิดตลาดในสาขา
บริการที่เป็นสาขาสำคัญ ๕ สาขา ได้แก่ สาขาโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ สาขาสุขาภาพ
สาขาการท่องเที่ยว สาขาการบิน และสาขาบริการโลจิสติกส์ ทั้งนี้เพื่อให้อาเซียนมีความพร้อมในการ
ก้าวไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ๒๕๕๘ ต่อไป

๖. ความร่วมมือด้านการเงินการคลัง (Financial Cooperation)

๖.๑ อาเซียนได้จัดตั้งระบบระวังภัยอาเซียน (ASEAN Surveillance Process) ขึ้น
เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๑ เพื่อสอดส่องดูแลสถานะเศรษฐกิจและการเคลื่อนย้ายเงินทุนในภูมิภาค
โดยให้มีการหารือและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจในประเทศสมาชิกในภูมิภาค และ
ในโลกโดยธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) ได้สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือทางวิชาการและเงินทุนโดย
การจัดการฝึกอบรมด้านเทคนิคแก่เจ้าหน้าที่ประเทศสมาชิก และในการจัดตั้ง ASEAN Surveillance
Technical Support Unit ในสำนักงานเลขาธิการอาเซียนเพื่อสนับสนุนระบบดังกล่าว

๖.๒ การเสริมสร้างกลไกสนับสนุนและเกื้อหนุนระหว่างกันในกลุ่มภูมิภาคเอเชียตะวันออก (Enhancing self-help and support mechanism in East Asia) โดยได้กำหนดแนวทางการร่วมมือกับ จีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ที่สำคัญ ได้แก่ จัดทำความตกลงทวิภาคีด้านการแลกเปลี่ยนการค้า-ขาย สินค้าเงินตราหรือหลักทรัพย์ต่างประเทศ หรือเกี่ยวกับการจัดตั้งระบบเตือนภัยในภูมิภาค และการแลกเปลี่ยนการค้าเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจในภูมิภาค

๖.๓ ความริเริ่มเชียงใหม่ (Chiang Mai Initiative) ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๓ เป็นการปรับปรุงความตกลงแลกเปลี่ยนเงินตราอาเซียน (ASEAN Swap Arrangement - ASA) ในด้านโครงสร้าง รูปแบบและวงเงิน และให้เสริมด้วยเครือข่ายความตกลง ทวิภาคีระหว่างประเทศอาเซียนกับจีน ญี่ปุ่นและสาธารณรัฐเกาหลี (Bilateral Swap Arrangement-BSA) โดยได้ขยายให้ ASA รวมประเทศอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศแล้ว

๗. ความร่วมมือด้านการเกษตรและป่าไม้ของอาเซียน และอาเซียน +๓

ครอบคลุมความร่วมมือในด้านประมง ป่าไม้ ปศุสัตว์ พืช และอาหาร เพื่อส่งเสริมความมั่นคงทางด้านอาหารและความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนในด้านอาหารการเกษตรและผลผลิตป่าไม้ โครงการความร่วมมือระหว่างอาเซียนและประเทศอาเซียน+๓ (จีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้) ภายใต้สาขาต่างๆ ดังนี้

- ๗.๑ การขจัดความยากจนและสร้างความมั่นคงด้านอาหารในกลุ่มภูมิภาคเอเชีย
- ๗.๒ การวิจัยและพัฒนาด้านอาหาร การเกษตร ประมง และป่าไม้
- ๗.๓ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านอาหาร การเกษตร ประมง และป่าไม้
- ๗.๔ การประสานงานและร่วมมือในระดับโลกและระดับภูมิภาคในประเด็นด้านอาหาร การเกษตร ประมง และป่าไม้
- ๗.๕ การสร้างเครือข่ายข้อมูลด้านการเกษตร
- ๗.๖ การอำนวยความสะดวกด้านการค้า

๘. ความร่วมมือด้านการขนส่ง

๘.๑ โครงการพัฒนาทางหลวงอาเซียน (ASEAN Highway Network Project) ลักษณะของโครงข่ายทางหลวงอาเซียน คือ มีทางหลวงครอบคลุม ๒๓ สาย ทิวทั้งภูมิภาคอาเซียน และจัดทำมาตรฐานทางหลวงอาเซียน (ป้ายจราจร สัญญาณ และระบบหมายเลข) ให้เป็นแบบเดียวกันโดยกำหนดมาตรฐานทางหลวงอาเซียน เป็น ๔ ระดับ ได้แก่

- ชั้นพิเศษ-ทางด่วน ที่ควบคุมทางเข้า-ออก สมบูรณ์แบบ
- ชั้นที่ ๑ ทางหลวง ๔ ช่องจราจร
- ชั้นที่ ๒ ทางหลวงลาดยาง ๒ ช่องจราจร ผิวทางกว้าง ๗ เมตร
- ชั้นที่ ๓ ทางหลวงลาดยาง ๒ ช่องจราจร ผิวทางกว้าง ๖ เมตร

๘.๒ กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวก ในการขนส่งสินค้าผ่านแดน (ASEAN Framework Agreement on the Facilitation of Goods in Transit) มีวัตถุประสงค์ ที่จะให้ประเทศสมาชิกอาเซียนอนุญาตให้รถยนต์ขนส่งที่จดทะเบียนในประเทศสมาชิกหนึ่งสามารถ ขนส่งสินค้าผ่านแดนไปยังอีกประเทศหนึ่งได้

๘.๓ ความตกลงหลายฝ่ายและพิธีสารว่าด้วยการเปิดเสรีบริการขนส่งเฉพาะสินค้าของ อาเซียน (Multilateral Agreement on the Full Liberalization of All Cargo Air Services) มี วัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมการขนส่งสินค้าในอาเซียนด้วยกัน โดยเปิดเสรีเที่ยวบินขนส่งเฉพาะสินค้า ระหว่างประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยไม่มีข้อจำกัดทั้งในเรื่องของจำนวนความจุความถี่ ของบริการเส้นทางบินและสิทธิรับขนการจราจร ซึ่งจะทำให้การขนถ่ายสินค้าระหว่างประเทศใน อาเซียนเป็นไปได้อย่างสะดวก อันจะส่งผลให้สภาพเศรษฐกิจโดยรวมในภูมิภาคสามารถเจริญเติบโต ขึ้นได้อย่างรวดเร็ว

๘.๔ ความตกลงหลายฝ่ายและพิธีสารว่าด้วยการเปิดเสรีบริการขนส่งผู้โดยสารทาง อากาศของอาเซียน (Multilateral Agreement on the Liberalization of Passenger Air Services) การจัดทำความตกลงหลายฝ่ายว่าด้วยการเปิดเสรีการบินในส่วนของเที่ยวบินขนส่งโดยสาร เป็นการ ส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการส่งออกสินค้าของไทยและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ที่ต้องการให้มีการเปิดเสรีการบิน และส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการบินในภูมิภาคนี้ด้วย

๙. ความร่วมมือด้านพลังงานในอาเซียน (ASEAN Energy Cooperation)

มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและความยั่งยืนในการจัดหาพลังงาน การใช้พลังงาน อย่างมีประสิทธิภาพในภูมิภาคอาเซียน และการจัดการด้านความต้องการพลังงานอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านสภาพสิ่งแวดล้อม และการช่วยเหลือกันในการแข่งขันปิโตรเลียมในภาวะ ฉุกเฉิน โครงสร้างความร่วมมือด้านพลังงาน ประกอบด้วย การประชุมระดับรัฐมนตรีอาเซียน คณะทำงาน และคณะกรรมการ ใน ๕ สาขา ได้แก่

๙.๑ คณะทำงานด้านถ่านหิน

๙.๒ คณะทำงานด้านประสิทธิภาพพลังงานและการอนุรักษ์พลังงาน

๙.๓ คณะทำงานด้านพลังงานใหม่และพลังงาน

๙.๔ คณะกรรมการด้านปิโตรเลียม ซึ่งประกอบด้วยบริษัทน้ำมันแห่งชาติของประเทศ สมาชิกอาเซียน

๙.๕ คณะกรรมการด้านการไฟฟ้า ซึ่งประกอบด้วยผู้ว่าการการไฟฟ้าของแต่ละประเทศ การดำเนินการระยะแรกของโครงการเครือข่ายด้านพลังงานอาเซียนครอบคลุม ๒ โครงการหลัก คือ โครงการเชื่อมโยงระบบสายส่งไฟฟ้าอาเซียน และโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติอาเซียน

๑๐. ความตกลงด้านการท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN Tourism Agreement)

ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียนและอาเซียน + ๓

ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๘ ที่กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ได้ลงนามในความตกลงด้านการท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN Tourism Agreement) เพื่อส่งเสริมให้อาเซียนเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยว โดยเน้นความร่วมมือใน ๗ ด้าน คือ การอำนวยความสะดวกการเดินทางในอาเซียนและระหว่างประเทศ การอำนวยความสะดวกด้านขนส่ง การขยายตลาดการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ความปลอดภัยและความมั่นคงของการท่องเที่ยว การตลาดและการส่งเสริมร่วมกัน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

อาเซียนจัดการประชุมด้านการท่องเที่ยว (ASEAN Tourism Forum หรือ ATF) เป็นประจำทุกปีในเดือนมกราคม โดยหมุนเวียนจัดในประเทศสมาชิก นับเป็นการประชุมด้านการท่องเที่ยวที่ยิ่งใหญ่และประสบความสำเร็จมากที่สุดในโลก โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวของอาเซียน โรงแรม รีสอร์ท สายการบิน ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว รวมถึงนักเขียนด้านการท่องเที่ยวมีโอกาสทำความรู้จักและเจรจาธุรกิจด้านการท่องเที่ยว และอาเซียนยังได้ริเริ่มความร่วมมือในการจัดทำความตกลงการตรวจลงตราเพียงครั้งเดียว (Single Visa) แต่ใช้เดินทางได้หลายประเทศ โดยนำร่องโดยไทยและกัมพูชา

นอกจากนี้ ความตกลงด้านการท่องเที่ยวยังได้ขยายไปยังประเทศอาเซียน+๓ เกาหลี จีน ญี่ปุ่น โดยมีความร่วมมือระหว่างองค์การท่องเที่ยวของไทยกับของเกาหลีเพื่อพัฒนาศักยภาพของมัคคุเทศก์ไทย และให้ประเทศ+๓ เสนอแนวทางความร่วมมือกับประเทศสมาชิกอาเซียนที่ชัดเจนเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกัน

๒.๒.๓ ด้านสังคมและวัฒนธรรม

ความร่วมมือของอาเซียนด้านสังคมและวัฒนธรรม หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ความร่วมมือเฉพาะด้าน” คือ ความร่วมมือด้านอื่นๆ ที่มีใช้ด้านการเมืองและเศรษฐกิจ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมที่ส่งผลกระทบต่อในระดับภูมิภาค พัฒนาและเสริมสร้างสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรในภูมิภาคให้ดีขึ้น รวมถึงลดผลกระทบทางสังคมที่เกิดจากการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจของอาเซียน ส่งเสริมและรักษาเอกลักษณ์ ประเพณีและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของแต่ละประเทศ ตลอดจนส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนในแต่ละประเทศสมาชิกที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๙ ปี ๒๕๔๖ ที่บาหลี ผู้นำประเทศอาเซียน เห็นชอบให้จัดตั้งประชาคมอาเซียน ซึ่งประกอบด้วย ๓ เสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยมีวัตถุประสงค์หลัก ได้แก่

๑. การสร้างประชาคมแห่งสังคมที่เอื้ออาทร
๒. แก้ไขผลกระทบต่อสังคมอันเนื่องมาจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจ
๓. ส่งเสริมความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและการจัดการดูแลสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง
๔. ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนในระดับรากหญ้า การเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม รวมทั้งรับรู้ข่าวสารเพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงเอกลักษณ์อาเซียน (ASEAN Identity) แผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ประกอบด้วยความร่วมมือในด้านต่างๆ ๖ ด้าน

๑) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Development) ให้มีความสำคัญกับการศึกษา การลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ส่งเสริมการจ้างงานที่เหมาะสม ส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเชิงประยุกต์เสริมสร้างทักษะในการประกอบการสำหรับสตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ พัฒนาสมรรถภาพของระบบราชการ ความร่วมมือในด้านนี้

๒) การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม (Social Welfare and Protection) ได้แก่ การขจัดความยากจน เครือข่ายความปลอดภัยทางสังคมและความคุ้มครองด้านลบจากการรวมตัวอาเซียนและโลกาภิวัตน์ ส่งเสริมความมั่นคงและความปลอดภัยด้านอาหาร การเข้าถึงการดูแลสุขภาพและส่งเสริมการดำรงชีวิตที่มีสุขภาพ การเพิ่มศักยภาพในการควบคุมโรคติดต่อ รับประทานอาเซียนที่ปลอดภัยเสพติด การสร้างรัฐที่พร้อมรับกับภัยพิบัติและประชาคมที่ปลอดภัยยิ่งขึ้น

๓) สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice and Rights) ได้แก่ การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการสำหรับสตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ การคุ้มครองและส่งเสริมแรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ

๔) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Sustainability) ได้แก่ การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของโลก การจัดการและการป้องกันปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมข้ามแดน ส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมคุณภาพมาตรฐานการดำรงชีวิตในเขตเมือง การประสานนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและฐานข้อมูล ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรชายฝั่ง และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน ส่งเสริมการจัดการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ส่งเสริมความยั่งยืนของทรัพยากรน้ำจืด การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการจัดการต่อผลกระทบ ส่งเสริมการบริหารจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน

๕) การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน (Building an ASEAN Identity) ส่งเสริมการตระหนักรับรู้เกี่ยวกับอาเซียนและความรู้สึกของการเป็นประชาคม การส่งเสริมและการอนุรักษ์มรดกทาง

วัฒนธรรมของอาเซียน ส่งเสริมการสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรมและอุตสาหกรรม การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับชุมชน

๖) การลดช่องว่างทางการพัฒนา (Narrowing the Development Gap) การดำเนินงานความร่วมมือเหล่านี้ อาเซียนได้ดำเนินการทั้งในรูปแบบของความตกลงในระดับต่างๆ (MOU/Agreement/ Declaration) และโครงการความร่วมมือ ทั้งระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกัน และ ระหว่างอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาค ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศคู่เจรจาทั้งในกรอบอาเซียน+๑ และอาเซียน+๓ และองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ความร่วมมือทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

๒.๓ ผลจากการประชุมอาเซียนในรอบปีที่ผ่านมา

ผลการประชุมที่คาดว่าจะออกมาในเชิงรูปธรรม ได้แก่ ร่างเอกสารจำนวน ๑๐ ฉบับที่จะเสนอต่อที่ประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนและการประชุมที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการรับรองหรือลงนามประกอบด้วย

ร่างปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

- ร่างแถลงการณ์ผู้นำอาเซียนว่าด้วยการรับรองปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน
- ร่างแถลงการณ์ร่วมผู้นำอาเซียนว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์ทูลกระแวงภูมิภาคอาเซียน
- ร่างแผนปฏิบัติการปฏิญญาบาห์ลีว่าด้วยประชาคมอาเซียนในประชาคมโลก
- ร่างแถลงการณ์ร่วมอาเซียน-จีน ในโอกาสครบรอบ ๑๐ ปี ปฏิญญาว่าด้วยการปฏิบัติของภาคีในทะเลจีนใต้
- ร่างแถลงการณ์ร่วมผู้นำอาเซียนบวกสามในโอกาสครบรอบ ๑๕ ปี ของกรอบความร่วมมืออาเซียนบวกสาม
- ร่างแถลงการณ์ผู้นำว่าด้วยหุ้นส่วนความเชื่อมโยงอาเซียนบวกสาม
- ร่างแถลงการณ์ร่วมของการประชุมผู้นำอาเซียน-สหรัฐฯ ครั้งที่ ๔
- ร่างปฏิญญาการประชุมสุดยอดอาเซียนตะวันออก ครั้งที่ ๗ ว่าด้วยภาวะการดี้อย่างดีมาลาเรีย
- ร่างปฏิญญาพนมเปญว่าด้วยข้อริเริ่มการพัฒนาของการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก

๒.๔ ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของอาเซียน

๑. ประเทศสมาชิกอาเซียน มีสภาพภูมิศาสตร์คล้ายคลึงกัน จึงมีสินค้าเกษตรหรือแร่ธาตุที่คล้ายคลึงกัน บางครั้งจึงมีการแย่งตลาดกันเอง และสินค้าส่วนใหญ่เป็นผลผลิตทางการเกษตรที่ยังไม่ได้แปรรูป ทำให้ราคาสินค้าตกต่ำ นโยบายเขตการค้าเสรีในภูมิภาคนี้จึงดำเนินไปอย่างช้ามาก

จะแก้ไขปัญหานี้ได้จะต้องมีการแบ่งการผลิตตามความถนัดของแต่ละประเทศแล้วนำมาแลกเปลี่ยนกันจึงจะเกิดการรวมกลุ่มกันได้ แต่ถ้าต่างคนต่างผลิตโดยไม่มีการกำหนดมาตรฐานร่วมกันในการวางแผนการผลิตก็ถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ในการรวมกลุ่ม

๒. สินค้าอุตสาหกรรมในกลุ่มอาเซียนนั้นก็ใช่อุตสาหกรรมประเภทเดียวกัน แต่ละประเทศต่างก็มุ่งจะพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วตามแบบอย่างตะวันตก จึงต้องมีการจัดซื้อเทคโนโลยีขั้นสูง ประเทศในกลุ่มอาเซียนที่จะผลิตสินค้าเทคโนโลยีได้ก็คือสิงคโปร์ แต่ประเทศสมาชิกก็เกียจว่ายังไม่มีคุณภาพ จึงจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาสินค้าจากประเทศอุตสาหกรรมนอกกลุ่มอาเซียน ทำให้การค้าขายระหว่างกันในกลุ่มอาเซียนทำได้ยาก วิธีการแก้ไขจะต้องมีการแบ่งงานกันทำ และยอมรับสินค้าประเทศในภูมิภาคเดียวกัน รวมทั้งจะต้องมีการพัฒนาคุณภาพสินค้าภายในกลุ่มประเทศอาเซียนให้ดีขึ้น

๓. ประเทศในอาเซียนพยายามพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศเพื่อทดแทนการนำเข้าแต่ละประเทศพยายามส่งเสริม พัฒนา และคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศตน โดยการใช้กำแพงภาษีหรือกำหนดโควต้า ซึ่งสวนทางกับหลักการในการรวมกลุ่มและตลาดการค้าเสรี ซึ่งเป็นประเทศสมาชิกรวมกลุ่มกันต้องยกเลิกข้อเลือกปฏิบัติทางการค้าระหว่างประเทศเพื่อก่อให้เกิดการค้าเสรี (Free Trade) ดังนั้นข้อตกลงใน AFTA ของอาเซียนหลายข้อจึงยังไม่ได้รับการปฏิบัติ

๔. ประเทศสมาชิกยังคงปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติของตนเป็นหลัก และการหารายได้เข้าของรัฐประเทศในอาเซียนมีลักษณะเหมือนกัน คือรายได้หลักของประเทศมาจากการเก็บภาษีศุลกากรสินค้าขาเข้าและขาออก ซึ่งการรวมกลุ่มเป็นประชาคมอาเซียนให้ยกเลิกการเก็บภาษีระหว่างกันหรือเก็บภาษีให้น้อยลง แต่ประเทศสมาชิกไม่สามารถสละรายได้ในส่วนนี้ได้ เนื่องจากเป็นเงินที่ต้องนำมาพัฒนาประเทศ การรวมกลุ่มเพื่อให้เกิดการค้าเสรีระหว่างประเทศในภาคีจึงยังทำได้ยาก

๕. ความแตกต่างกันทางการเมืองและการปกครอง กฎบัตรอาเซียนได้กำหนดไว้ชัดเจนถึงหลักการประชาธิปไตยและให้ประเทศสมาชิกยึดมั่นต่อรัฐบาลที่มาจากวิถีทางรัฐธรรมนูญ การสร้างประชาคมความมั่นคงอาเซียนก็จะช่วยยกระดับความร่วมมือในการส่งเสริมประชาธิปไตยของแต่ละประเทศอันมีผลต่อความสงบเรียบร้อยทางการเมืองในภูมิภาคด้วย แต่การปกครองของประเทศสมาชิกอาเซียนมีหลากหลายรูปแบบ ประกอบด้วย

๕.๑ แบบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา มี ๔ ประเทศ คือ ไทย กัมพูชา สิงคโปร์ และมาเลเซีย

๕.๒ ประชาธิปไตยในระบบประธานาธิบดี ๒ ประเทศ คือ อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์

๕.๓ เผด็จการสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ๒ ประเทศ คือ ลาวและเวียดนาม

๕.๔ เผด็จการทหาร ๑ ประเทศ คือ เมียนมาร์ หรือพม่า

๕.๕ สมบูรณาญาสิทธิราชย์ ๑ ประเทศ คือ บรูไน

สมาชิกในกลุ่มอาเซียนมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด สมาชิกบางประเทศยังมีปัญหาด้านความเป็นประชาธิปไตย และยังปกครองในรูปแบบเผด็จการและต้องการรักษาอำนาจของตนไว้ ทำให้อาเซียนพัฒนาได้อย่างยากลำบาก

๖. ความขัดแย้งระหว่างประเทศอาเซียน ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนยังมีปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศอยู่ เช่น ปัญหาพรมแดนระหว่างประเทศไทย - กัมพูชา ปัญหาพรมแดนระหว่างมาเลเซีย - ฟิลิปปินส์ - อินโดนีเซีย

๗. ความแตกต่างด้านสังคมและวัฒนธรรม ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นดินแดนซึ่งมีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา โดยสามารถแบ่งกลุ่มประเทศตามศาสนาที่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศนับถือได้ ดังนี้

- ประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม คือ บรูไน อินโดนีเซีย และมาเลเซีย
- ประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คือ กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม สิงคโปร์ และประเทศไทย

- ส่วนในฟิลิปปินส์ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์

นอกเหนือจากความแตกต่างทางศาสนาแล้ว ปัญหาชนกลุ่มน้อยที่มีจำนวนมาก ซึ่งแน่นอนว่าย่อมจะมีความแตกต่างทางความเชื่อ วิถีชีวิต ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ก็เป็นอุปสรรคต่อการหลอมรวมสร้างความเป็นหนึ่งเดียว

บทที่ ๓

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๓.๑ ความหมายและวัตถุประสงค์ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

๓.๑.๑ ความเป็นมาของอาเซียน

อาเซียนหรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations หรือ ASEAN) ก่อตั้งขึ้นโดยปฏิญญากรุงเทพ(The Bangkok Declaration) เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐ โดยมีสมาชิกผู้ก่อตั้ง ๕ ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซียฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ ได้ลงนามใน “ปฏิญญากรุงเทพฯ” (Bangkok Declaration) เพื่อจัดตั้งสมาคมความร่วมมือกันในการเพิ่มอัตราการเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม การพัฒนาวัฒนธรรมในกลุ่มประเทศสมาชิกและการธำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงในพื้นที่และเป็นการเปิดโอกาสให้คลายข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิกอย่างสันติของระดับภูมิภาคของประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย ในเวลาต่อมาได้มี บรูไนดารุสซาราม (เข้าเป็นสมาชิกตั้งแต่ ๘ มกราคม ๒๕๒๗) สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (เข้าเป็นสมาชิกตั้งแต่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๓๘) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (เข้าเป็นสมาชิกตั้งแต่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๐) สหภาพพม่า (เข้าเป็นสมาชิกตั้งแต่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๐) ราชอาณาจักรกัมพูชา (เข้าเป็นสมาชิกตั้งแต่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๒) ตามลำดับทำให้อาเซียนมีสมาชิกรวม ๑๐ ประเทศ

๓.๑.๒ วัตถุประสงค์หลัก

ปฏิญญากรุงเทพฯได้ระบุวัตถุประสงค์สำคัญ ๗ ประการของการจัดตั้งอาเซียน ได้แก่

๑. ส่งเสริมความร่วมมือและความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีวิทยาศาสตร์ และการบริหาร
๒. ส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงส่วนภูมิภาค
๓. เสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจพัฒนาการทางวัฒนธรรมในภูมิภาค
๔. ส่งเสริมให้ประชาชนในอาเซียนมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดี
๕. ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในรูปของการฝึกอบรมและการวิจัยและส่งเสริมการศึกษาด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
๖. เพิ่มประสิทธิภาพของการเกษตรและอุตสาหกรรม การขยายการค้าตลอดจนการปรับปรุงการขนส่งและการคมนาคม
๗. เสริมสร้างความร่วมมืออาเซียนกับประเทศภายนอก องค์การความร่วมมือแห่งภูมิภาคอื่นๆ และองค์การระหว่างประเทศ

ตลอดระยะเวลา กว่า ๔๐ ปีที่มีการก่อตั้งอาเซียนถือว่าได้ประสบความสำเร็จจนเป็นที่ยอมรับจากหลายฝ่ายไม่ว่าจะเป็นด้านการเมืองและความมั่นคงด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งประเทศไทยได้รับประโยชน์อย่างมากจากความร่วมมือต่างๆ ของอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์จากการที่ภูมิภาคเป็นเสถียรภาพและสันติภาพอันเป็นผลจากกรอบความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจความร่วมมือด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งถ้าหากไม่มีความร่วมมือเหล่านี้แล้วคงเป็นการยากที่จะพัฒนาประเทศได้โดยลำพัง

๓.๑.๓ เป้าหมายของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

แต่เดิมนั้น ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ยังเป็นเพียงกรอบความตกลงทางการค้า จากเวทีการเจรจาของกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งมุ่งเน้นเพียงความร่วมมือทางการค้า เพื่อชะลอการเปิดเสรีฯ ซึ่งสหรัฐอเมริกา และกลุ่มประเทศยุโรป พยายามจะรุกเข้ามาในตลาดของภูมิภาคนี้ การรวมกลุ่มกันเพื่อความเข้มแข็งจึงไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ แต่ด้วยการทำงานร่วมกันอย่างยาวนาน ของอาเซียน มีการส่งเสริมความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในหลายระดับ จึงได้พัฒนาต่อยอดเป็นมากกว่าเรื่องทางการค้า หรือเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังวางรากฐานที่จะเปิดประตูไปสู่ความร่วมมือทางด้านศิลปวัฒนธรรม การแลกเปลี่ยนช่วยเหลือกันในมิติทางสังคม การเดินทางไปมาหาสู่กันได้อย่างสะดวก และกระบวนการต่างๆ ก็เดินหน้าไปทุกขณะ แม้จะไม่เร่งรีบ แต่ก็มียุทธศาสตร์และ Roadmap วางไว้อย่างชัดเจน จนถึงปัจจุบันนี้ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC มีผลในทางปฏิบัติมากขึ้นๆ และส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจที่ไม่ได้เตรียมความพร้อมไว้ล่วงหน้า ซึ่งจะต้องปรับตัวอย่างเหมาะสม และคอยติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิด ไม่เพียงแต่ข้อมูลจากส่วนราชการเท่านั้น แต่ยังต้องแสวงหาโอกาส ความร่วมมือกันของกลุ่มองค์กรภาคเอกชน และภาคประชาสังคมอีกด้วย

๓.๑.๔ แนวทางการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การเป็น AEC

นอกจากการดำเนินการเปิดเสรีด้านการค้าสินค้า บริการ และการลงทุนระหว่างกันตามกรอบความร่วมมือต่าง ๆ ที่มีอยู่เดิม เช่น การเร่งลดภาษีสินค้าระหว่างกันให้เหลือร้อยละ ๐ ภายในปี ๒๕๕๓ สำหรับสมาชิกเดิม และปี ๒๕๕๘ สำหรับสมาชิกใหม่ภายใต้กรอบอาฟตา การยกเลิกข้อจำกัดการประกอบบริการด้านการค้าบริการในอาเซียน ภายในปี ๒๕๖๓ ภายใต้กรอบความตกลงด้านการค้าบริการอาเซียน (AFAS) การเปิดให้มีการลงทุนเสรีในอาเซียนและการให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติต่อนักลงทุนอาเซียนภายในปี ๒๕๕๓ ภายใต้เขตการลงทุนเสรีอาเซียน (AIA) เป็นต้น แล้ว อาเซียนได้ตกลงที่จะการเปิดเสรีด้านการค้าสินค้าและการค้าบริการให้เร็วขึ้น กว่ากำหนดการเดิม ในสาขาสินค้าและบริการสำคัญ ๑๑ สาขา ต่อมาได้เพิ่มสาขาที่ ๑๒ คือสาขาโลจิสติกส์ เพื่อเป็นการนำร่อง และส่งเสริมการ outsourcing หรือ การผลิตสินค้า โดยใช้วัตถุดิบและชิ้นส่วนที่ผลิตภายในอาเซียน ซึ่งเป็นไป

ตามแผนการดำเนิน การเพื่อมุ่งไปสู่การเป็น AEC และได้มอบหมายให้ประเทศต่างๆ ทำหน้าที่รับผิดชอบเป็นผู้ประสานงานหลัก (Country Coordinators) ดังนี้

- พม่า สาขาผลิตภัณฑ์เกษตร (Agro-based products) และสาขาประมง (Fisheries)
- มาเลเซีย สาขาผลิตภัณฑ์ยาง (Rubber-based products) และสาขาสิ่งทอ (Textiles and Apparels)
- อินโดนีเซีย สาขายานยนต์ (Automotives) และสาขาผลิตภัณฑ์ไม้ (Wood-based products)
- ฟิลิปปินส์ สาขาอิเล็กทรอนิกส์ (Electronics)
- สิงคโปร์ สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ (e-ASEAN) และสาขาสุขภาพ (Healthcare)
- ไทย สาขาการท่องเที่ยว (Tourism) และสาขาการบิน (Air Travel)
- เวียดนาม สาขาโลจิสติกส์ (Logistic)

การที่ไทยได้รับเป็นประเทศผู้ประสานงานหลักในสาขาการท่องเที่ยวและการบินนั้น สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่จะผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวและการบินในภูมิภาคนี้

๓.๑.๕ ประโยชน์ที่ประเทศไทยได้รับจากการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

เมื่อประเทศไทยเข้าสู่ ประชาคมอาเซียน ประเทศไทยจะได้รับผลประโยชน์ โดยเฉพาะในเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ซึ่งเป็นสิ่งที่คนไทยเน้นย้ำกันเป็นพิเศษ จะมีดังนี้ คือ

๑. ผลประโยชน์จากการเปิดเสรีการค้าสินค้าและลงทุน

๑.๑ การรวมตัวเป็นตลาดเดียว ทำให้มีจำนวนประชากรมากกว่า ๕๕๐ ล้านคน เกิดการประหยัดด้านขนาด (Economic of scale) ซึ่งจะช่วยให้ดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ (FDI) เข้ามาในอาเซียน รวมทั้งไทยมากขึ้น

๑.๒ การได้รับประโยชน์จากการเป็นฐานผลิตร่วมกัน อันเป็นกลยุทธ์สำคัญในการแข่งขัน : ในห่วงโซ่การผลิตในอนาคต ผู้ผลิตไม่จำเป็นต้องใช้ฐานการผลิตในประเทศใดประเทศหนึ่งเพียงแห่งเดียวแล้ว แต่ผู้ผลิตสามารถใช้ประโยชน์สูงสุดจากการเป็นฐานการผลิตร่วมกัน ในการเลือกปัจจัยการผลิตจากประเทศใน ASEAN โดยไม่มีข้อจำกัดทางการค้าอีกต่อไป ซึ่งจะทำให้ต้นทุนปัจจัยการผลิตต่ำ เพิ่มขีดความสามารถแข่งขันกับเวทีโลกได้ ซึ่งการจะเลือกแหล่งฐานการผลิตว่าควรจะต้องอยู่ที่ใด ให้พิจารณาว่า

๑) ที่ใดมีความได้เปรียบสูงสุดในด้านต้นทุนของปัจจัยการผลิต หรือในด้าน การตลาด

๒) จำเป็น / ใดเปรียบมากน้อยเพียงใดที่อยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ

๓) ต้นทุนด้านโลจิสติกส์

๔) สภาพแวดล้อมการลงทุน รวมถึงกฎระเบียบ ข้อกำหนดของภาครัฐ อาทิ กลุ่มที่มีวัตถุดิบและแรงงาน ก็อาจมองไปที่เวียดนาม กัมพูชา พม่า ลาว กลุ่มที่มีความถนัดด้าน

๒. ผลประโยชน์จากการรวมกลุ่มอาเซียน จะเป็นการเพิ่มกำลังในการเจรจาต่อรองในเวทีการค้าโลก (WTO) และยังเป็นภูมิภาคที่น่าสนใจของประเทศอื่น ที่จะเข้ามาทำข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) ด้วย

บทที่ ๔ บทบาทของอาเซียนในสังคมโลก

๔.๑ ความหมาย ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของ AFTA

FTA ย่อมาจาก Free Trade Area หรือเขตการค้าเสรีเป็นการทำความตกลงทางการค้าของประเทศ อาจเป็น ๒ ประเทศ (ทวิภาคี) หรือเป็นกลุ่มประเทศ (พหุภาคี) ที่จะร่วมมือขจัดอุปสรรคทางการค้าทั้งที่เป็นภาษีศุลกากร และไม่ใช่อุปสรรคทางการค้า

๔.๒ ความเป็นมาของเขตการค้าเสรี

แนวคิดของการมีนโยบายการค้าเสรี คือ ประเทศจะเลือกผลิตสินค้าที่ตนเองถนัด และมีต้นทุนการผลิตต่ำที่สุด คือจะผลิตสินค้าที่คิดว่าประเทศตนได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) มากที่สุด แล้วนำสินค้าที่ผลิตได้นี้ไปแลกเปลี่ยนกับสินค้าที่ประเทศตนไม่ถนัด หรือเสียเปรียบโดยแลกเปลี่ยนสินค้ากับประเทศอื่นที่ผลิตสินค้าแล้วได้เปรียบดังนั้นประเทศทั้งสองก็จะทำการค้าต่อกันได้ โดยต่างฝ่ายต่างสมประโยชน์กัน (Win-Win Situation)

๔.๓ นโยบายการค้าเสรี มีดังนี้

- การผลิตตามหลักการแบ่งงานกันทำ เลือกผลิตสินค้าที่มีต้นทุนการผลิตต่ำ และประเทศมีศักยภาพในการผลิตสินค้านั้นสูง
- ไม่เก็บภาษีคุ้มกัน (Protective Duty) เพื่อคุ้มครองหรือปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศ
- ไม่ให้สิทธิพิเศษหรือกีดกันสินค้าของประเทศใดประเทศหนึ่งเรียกเก็บภาษีในอัตราเดียว และให้ความเป็นธรรมแก่สินค้าของทุกประเทศเท่ากัน ไม่มีข้อจำกัดทางการค้า(Trade Restriction) ที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศ ไม่มีการควบคุมการนำเข้าหรือการส่งออกที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศ ยกเว้นการควบคุมสินค้าบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัย และเป็นอันตรายต่อมนุษย์ และสินค้าที่เกี่ยวข้องด้วยศีลธรรมจรรยาหรือความมั่นคงของประเทศ

๔.๔ ความหมายของเขตการค้าเสรี

เขตการค้าเสรี หมายถึง การรวมกลุ่มเศรษฐกิจ โดยมีเป้าหมายเพื่อลดภาษีศุลกากรระหว่างกันภายในกลุ่มที่ทำข้อตกลงให้เหลือน้อยที่สุดหรือเป็น ๐% และใช้อัตราภาษีปกติที่สูงกว่ากับประเทศนอกกลุ่มการทำเขตการค้าเสรีในอดีต มุ่งในด้านการเปิดเสรีด้านสินค้า โดยการลดภาษีและอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษีเป็นหลักแต่เขตการค้าเสรีในระยะหลังๆ นั้นรวมไปถึงการเปิดเสรีด้านอื่นๆ ด้วย เช่น ด้านการบริการการลงทุน เป็นต้น

๔.๕ ประโยชน์ที่ประเทศไทยได้รับจากการเข้าร่วมเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA)

องค์การการค้าโลก (WTO) ได้มีข้อตกลงให้ประเทศสมาชิกเปิดตลาดสินค้าเกษตร โดยลดภาษีตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ ซึ่งประเทศพัฒนาต้องลดภาษีลงร้อยละ ๓๖ ภายใน ๖ ปี ในขณะที่ประเทศไทยและประเทศกำลังพัฒนาได้ลดภาษีในอัตราร้อยละ ๒๔ เป็นเวลา ๑๐ ปี ประเทศไทย จะลดภาษีสินค้าเกษตร ๗๘๘ รายการ โดยเดิมเก็บภาษีร้อยละ ๖๐ ในปี ๒๕๔๓ จะลดลงไม่เกินร้อยละ ๔๒ และไม่เกินร้อยละ ๓๐ ในปี ๒๕๔๘ ซึ่งมีอัตราภาษีค่อนข้างสูง และยังกำหนดโควตาสินค้านำเข้า ๒๓ ชนิด นอกจากการลดภาษีประเทศสมาชิก WTO ยังมีพันธกรณีลดการอุดหนุนภายใน และการส่งออก จึงเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยซึ่งสินค้าการเกษตรเป็นสินค้าที่สร้างรายได้ที่สำคัญ ประมาณร้อยละ ๒๕ ของมูลค่าส่งออกทั้งหมด แต่ที่ผ่านมาก็ต้องประสบกับปัญหาการกีดกันของประเทศผู้นำเข้า เช่น มาตรฐานสินค้า สิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยของผู้บริโภค สำหรับเขตการค้าอาเซียน ให้ลดภาษี AFTA ตั้งแต่ ๑ ม.ค. ๒๕๓๖ เหลือร้อยละ ๐-๕ ภายใน ๗ ปี ปัจจุบัน ๑ ม.ค. ๒๕๔๓ ไทยมีรายการที่ต้องลดภาษีภายใต้ AFTA ๗,๗๓๗ รายการ ส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุตสาหกรรม ได้แก่

๑. สินค้าเร่งลดภาษี มี ๑๕ กลุ่ม ๖,๕๔๗ รายการ เช่น สิ่งทอ อัญมณี เพอร์นิเจอร์ ไม้และหวาย ซีเมนต์ เคมีภัณฑ์ เกล็ดสังกะสี น้ำมันพืช ปุ๋ย พลาสติก ผลิตภัณฑ์ยาง ผลิตภัณฑ์หนัง เยื่อกระดาษ เซลลูลอส แก้ว แคโทดที่ทำจากทองแดง และเครื่องอิเล็กทรอนิกส์

๒. สินค้าลดภาษี ตามมาตรการเข้มข้น มีเพิ่มเติม ๑,๑๙๐ รายการ เช่น สัตว์มีชีวิตและผลิตภัณฑ์จากสัตว์ และพืช เคมีภัณฑ์ เหล็ก เครื่องจักร เครื่องใช้ไฟฟ้า ชิ้นส่วนยานยนต์ เป็นต้น

ส่วนสินค้าปศุสัตว์ ไม่ค่อยมีผลกระทบต่อไทย เนื่องจากสินค้าที่ลดภาษีภายใต้ AFTA ไม่ค่อยนำเข้า เช่น แปะ แกะ และในส่วนที่เป็นโค กระบือ เป็ด ไก่ ไทยมีศักยภาพในการผลิตและแข่งขันสูง ส่วนเนื้อสัตว์อื่น ยังคงเก็บภาษีนำเข้าในอัตราสูง

ข้อดีจากการลดภาษี AFTA

๑. การค้าในกลุ่มอาเซียนขยายตัวจะเห็นได้จากปัจจุบันมูลค่าการส่งออกของไทยเพิ่มขึ้น ในขณะที่การนำเข้าขยายตัวต่ำ
๒. ต้นทุนการผลิต วัตถุดิบลดลง เนื่องจากสินค้านำเข้าถูกลง ทำให้เกิดการขยายตัวของการผลิต
๓. ประชาชนได้สินค้าบริโภคอุปโภคราคาถูกลง มีคุณภาพและหลากหลายรูปแบบ
๔. ไทยได้รับความสนใจในการลงทุนจากต่างประเทศ เนื่องจากอาเซียนเป็นตลาดการค้าเสรีขนาดใหญ่

๔.๖ ความร่วมมือทางการเมือง

อาเซียนตระหนักดีว่า ภูมิภาคที่มีสันติภาพ เสถียรภาพ ความมั่นคง และความเป็นกลางจะเป็นพื้นฐานสำคัญ ที่ส่งเสริมการพัฒนาประเทศให้เจริญรุดหน้า จึงได้ร่วมกันสร้างประชาคมอาเซียนให้เป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ และสร้างเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันในระหว่างประเทศสมาชิก ผลงานที่สำคัญที่ได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ คือ สนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือกันในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia: TAC) การประกาศให้ภูมิภาคอาเซียนเป็นเขตแห่งสันติภาพ เสรีภาพ และความเป็นกลาง (Zone of Peace, Freedom and Neutrality: ZOPFAN) การก่อตั้งการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (ASEAN Regional Forum: ARF) และ สนธิสัญญาเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asia Nuclear Weapon-Free Zone Treaty: SEANWFZ)

๔.๗ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

อาเซียนก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เริ่มแรกเพื่อสร้างสันติภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันนำมาซึ่งเสถียรภาพทางการเมือง และความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยผู้นำอาเซียนได้เห็นพ้องต้องกันที่จะจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community : AC) ที่ประกอบด้วย ๓ เสาหลัก อันได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community - ASC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community- AEC) ประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community - ASCC) และ เร่งรัดกระบวนการสร้างประชาคมอาเซียนให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจของอาเซียนเริ่มมีเป้าหมายชัดเจนที่จะนำไปสู่การรวมตัวทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคอาเซียน นับตั้งแต่การประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๔ ณ ประเทศสิงคโปร์ เมื่อปี ๒๕๓๕ โดย

ได้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ขึ้น และนับแต่นั้นมากิจกรรมของอาเซียนได้ขยายครอบคลุมไปสู่ทุกสาขาหลักทางเศรษฐกิจ รวมทั้งในด้านการค้าสินค้าและบริการการลงทุน มาตรฐานอุตสาหกรรมและการเกษตร ทรัพย์สินทางปัญญา การขนส่ง พลังงาน และการเงินการคลัง เป็นต้น ความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียนที่สำคัญ มีดังนี้

เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area หรือ AFTA)

ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน หรือ AFTA เป็นข้อตกลงทางการค้าสำหรับสินค้าที่ผลิตภายในประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งหมด ทำขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน ในฐานะที่เป็นการผลิตที่สำคัญในการป้อนสินค้าสู่ตลาดโลก โดยอาศัย การเปิดเสรีด้านการค้า การลดภาษี และยกเลิกอุปสรรคข้อกีดขวางทางการค้าที่มีใช่มาชั่ว เช่น การจำกัดโควตานำเข้า รวมทั้งการปรับเปลี่ยนโครงสร้างภาษีศุลกากรเพื่อเอื้ออำนวยต่อการค้าเสรี โดยข้อตกลงนี้จะครอบคลุมสินค้าทุกชนิด ยกเว้นสินค้าที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง ศิลธรรม ชีวิต และศิลปะ อย่างไรก็ตามประเทศสมาชิกต้องให้สิทธิประโยชน์ทางศุลกากรแก่กันแบบต่างตอบแทน หมายความว่า การที่ได้สิทธิประโยชน์จากการลดภาษีของประเทศอื่นสำหรับสินค้าชนิดใด ประเทศสมาชิกนั้นต้องประกาศลดภาษีสำหรับสินค้าชนิดเดียวกัน

๔.๘ ความร่วมมือเฉพาะด้าน

นอกจากความร่วมมือทางการเมือง และเศรษฐกิจแล้ว อาเซียนยังให้ความสำคัญต่อความร่วมมือเฉพาะด้าน (Functional Cooperation) ระหว่างประเทศสมาชิก ได้แก่ ความร่วมมือในด้านการพัฒนาสังคม การศึกษา สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและสนเทศ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการต่อต้านยาเสพติด ซึ่งล้วนเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ โครงการความร่วมมือเฉพาะด้านระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนนี้มีจำนวนมาก และครอบคลุมในทุกด้าน และมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาคมอาเซียนมี "ความไพบูลย์ร่วมกัน โดยการพัฒนาคน ความสามารถในการแข่งขันทางเทคโนโลยี และความเป็นปึกแผ่นทางสังคม" โครงการความร่วมมือที่สำคัญในด้านนี้ ได้แก่ การจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน การประกาศให้อาเซียนเป็นเขตปลอดยาเสพติด

ในปี พ.ศ.๒๕๕๘ แผนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการอาเซียนเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ และการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมขนส่งทั่วทั้งภูมิภาค เป็นต้น นอกจากนี้ อาเซียนยังได้จัดตั้งมูลนิธิอาเซียน เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกในความเป็นอาเซียน และพัฒนาทรัพยากรบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชน ๒. เขต

๔.๙ การลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area หรือ AIA)

ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๕ เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๓๘ ที่กรุงเทพฯ ได้เห็นชอบให้จัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียนเพื่อเสริมสร้างอาเซียนให้เป็นเขตการลงทุนเสรีที่มีศักยภาพ โปร่งใส เพื่อดึงดูดนักลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกภูมิภาค ความตกลงนี้ครอบคลุมการลงทุนในอุตสาหกรรม ๕ สาขา คือ สาขาอุตสาหกรรมการผลิต เกษตร ประมง ป่าไม้ และเหมืองแร่ และภาคบริการที่เกี่ยวข้องกับ ๕ สาขาการผลิตดังกล่าว ยกเว้นการลงทุนด้านหลักทรัพย์และการลงทุนในด้านซึ่งครอบคลุมโดยความตกลงอาเซียนอื่น ๆ เขตการลงทุนอาเซียน กำหนดให้ประเทศสมาชิกดำเนินการเปิดอุตสาหกรรมและให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติแก่นักลงทุนอาเซียนและนักลงทุนนอกอาเซียน โดยกำหนดเป้าหมายจะเปิดเสรีด้านการลงทุนแก่นักลงทุนอาเซียนภายในปี ๒๕๕๓ และนักลงทุนนอกอาเซียนภายในปี ๒๕๖๓ การดำเนินการเพื่อจัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียนประกอบด้วยโครงการความร่วมมือ ๓ โครงการ คือ

- โครงการความร่วมมือและการอำนวยความสะดวก (Co-operation and Facilitation Programme)
- โครงการส่งเสริมและสร้างความเข้าใจ (Promotion and Awareness Programme)
- การเปิดเสรี (Liberalisation Programme)

๔.๑๐ ความริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียน (Initiative for ASEAN Integration หรือ IAI)

อาเซียนได้ดำเนินการเพื่อเร่งรัดการรวมตัวของประเทศสมาชิกอาเซียน โดยจัดทำ “ความริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียน” (Initiative for ASEAN Integration) เพื่อลดช่องว่างด้านการพัฒนาระหว่างประเทศสมาชิกเก่า (ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไน อินโดนีเซีย) กับสมาชิกใหม่ของอาเซียน (พม่า ลาว กัมพูชา และเวียดนาม) โดยให้ประเทศสมาชิกเก่าร่วมกันจัดทำโครงการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศใหม่ ครอบคลุม ๔ ด้าน ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การรวมตัวทางเศรษฐกิจ เพื่อที่จะช่วยการพัฒนากรอบกฎระเบียบและนโยบาย รวมทั้งช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถของประเทศ CLMV ในการลดปัญหาความยากจน ยกระดับความเป็นอยู่ของประชากร พัฒนาระบบข้าราชการ และเตรียมความพร้อมต่อการแข่งขันบนเวทีโลก

๔.๑๑ ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรม (ASEAN Industrial Cooperation Scheme หรือ AICO)

โครงการความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมของอาเซียน หรือ AICO มุ่งส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีเป็นฐานการผลิต โดยยึดหลักของการใช้ทรัพยากรร่วมกัน การแบ่งส่วนการผลิตตามความสามารถและความถนัด ตลอดจนส่งเสริมการลงทุนและการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากทั้งประเทศสมาชิกและประเทศนอกกลุ่มโดยใช้มาตรการทางภาษี และสิทธิพิเศษอื่นๆ ที่มีใช้ภาษีเป็นสิ่งจูงใจ โดยมีเงื่อนไขดังนี้

- จะต้องมีการมีประเทศสมาชิกเข้าร่วมอย่างน้อย ๒ ประเทศ
- มีบริษัทเข้าร่วมอย่างน้อย ๑ บริษัทในแต่ละประเทศ
- สินค้าที่ผลิตได้ขั้นสุดท้าย (AICO Final Product) จะได้รับการยอมรับเสมือนสินค้าที่ผลิตได้ในประเทศและจะไม่ถูกจำกัดด้วยระบบโควตาหรือมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี
- บริษัทที่จะขอรับสิทธิประโยชน์จาก AICO จะต้องมีส่วนการถือหุ้นของคนชาติอาเซียนอย่างน้อยร้อยละ ๓๐
- ได้รับการลดภาษีนำเข้าในอัตราร้อยละ ๐ - ๕

๔.๑๒ กรอบความตกลงด้านการค้าบริการ (ASEAN Framework Agreement on Services หรือ AFAS)

ในที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๕ เดือนธันวาคม ๒๕๓๘ ที่กรุงเทพฯ รัฐมนตรีเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอาเซียนได้ลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน หรือ AFAS) ซึ่งกำหนดให้เจรจาเปิดเสรีการค้าบริการ โดยจัดทำข้อผูกพันในด้านการเปิดตลาด (market access) การให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) และด้านอื่นๆ (additional commitments) การเจรจาเสรีการค้าบริการในช่วงปี ๒๕๓๙-๒๕๔๔ มุ่งเน้นการเปิดเสรีใน ๗ สาขาบริการคือ สาขาการเงิน การขนส่งทางทะเล การขนส่งทางอากาศ การสื่อสารโทรคมนาคม การท่องเที่ยวการก่อสร้าง และสาขาบริการธุรกิจ ต่อมาในช่วงปี ๒๕๔๕-๒๕๔๙ ได้มีการขยายขอบเขตการเจรจาเปิดเสรีรวมทุกสาขา นอกจากนี้ สมาชิกอาเซียนยังต้องเร่งรัดเปิดตลาดในสาขาบริการที่เป็นสาขาสำคัญ ๕ สาขา ได้แก่ สาขาโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ สาขาสุขาภาพ สาขาการท่องเที่ยว สาขาการบิน และสาขาบริการโลจิสติกส์ ทั้งนี้เพื่อให้อาเซียนมีความพร้อมในการก้าวไปสู่การเป็นประชาคม

๔.๑๓ ความร่วมมือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและอิเล็กทรอนิกส์ (E-ASEAN Framework Agreement)

ในการประชุมสุดยอดอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ ครั้งที่ ๔ ระหว่างวันที่ ๒๔-๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ที่ประเทศสิงคโปร์ ผู้นำของอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศ ร่วมกันลงนามในกรอบความตกลงด้านอิเล็กทรอนิกส์ของอาเซียน (e-ASEAN Framework Agreement) ซึ่งเป็นข้อตกลงที่กำหนดแนวทางเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสาร (Information Technology and Communication-ICT) เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสาร ในภูมิภาคให้สอดคล้องกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีมาตรการที่ครอบคลุมด้านต่าง ๆ ๕ ด้าน คือ

- การพัฒนาเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของอาเซียน (ASEAN Information Infrastructure) ให้สามารถติดต่อถึงกันได้อย่างทั่วถึงกันและด้วยความเร็วสูงและพัฒนาคือความร่วมมือไปสู่การจัดตั้งห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ (Digital Libraries) และแหล่งรวมข้อมูลท่องเที่ยวอิเล็กทรอนิกส์ (Tourism Portals) รวมทั้งการจัดตั้งศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนข้อมูล (Internet Exchanges) และการให้บริการเชื่อมต่อสัญญาณเครือข่ายข้อมูลอินเทอร์เน็ต (Internet Gateways)
- การอำนวยความสะดวกด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) โดยการออกกฎหมายและระเบียบด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ และมีระบบรักษาความปลอดภัยที่เป็นมาตรฐานสากล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภคและพัฒนาวัฒนธรรมในการทำธุรกิจโดยใช้อิเล็กทรอนิกส์ เช่น การยอมรับลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งกันและกัน การชำระเงินโดยระบบอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและข้อมูลส่วนบุคคล เป็นต้น
- ส่งเสริม และเปิดเสรีด้านการค้าสินค้า บริการ และการลงทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (ICT) โดยประเทศสมาชิกอาเซียนจะยกเลิกภาษีและอุปสรรคทางการค้าที่มีใช้ภาษีสำหรับสินค้า ICT เช่น เครื่องประมวลผลอัตโนมัติ เครื่องโทรสาร เครื่องบันทึกเสียงสำหรับโทรศัพท์ ไดโอดและทรานซิสเตอร์ แผงวงจรไฟฟ้า ฯลฯ ภายในปี ๒๕๔๘ สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนดั้งเดิม ๖ ประเทศ และภายในปี ๒๕๕๓ สำหรับประเทศสมาชิกใหม่ คือ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม
- สร้างสังคมอิเล็กทรอนิกส์ (e-Society) เสริมสร้างความสามารถและพัฒนาอิเล็กทรอนิกส์เพื่อประโยชน์ต่อสังคม ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ความสามารถด้าน IT ของบุคลากรในอาเซียน ลดความเหลื่อมล้ำด้าน IT ภายในประเทศและระหว่างประเทศสมาชิก อำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายแรงงานด้าน IT อย่างเสรี และส่งเสริมการใช้ IT

- สร้างรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government) ส่งเสริมให้มีการใช้ ICT ในการบริการของภาครัฐให้มากขึ้น เช่น การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ การอำนวยความสะดวกในเรื่องข้อมูลข่าวสารการให้บริการของภาครัฐผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น การเสียภาษี การจดทะเบียนการค้า พิธีการศุลกากร

๔.๑๔ ความร่วมมือด้านการเงินการคลัง (Financial Cooperation)

- อาเซียนได้จัดตั้งระบบระวังภัยอาเซียน (ASEAN Surveillance Process) ขึ้น เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๑ เพื่อสอดส่องดูแลสถานะเศรษฐกิจและการเคลื่อนย้ายเงินทุนในภูมิภาค โดยให้มีการหารือและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจในประเทศสมาชิกในภูมิภาค และในโลก โดยธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) ได้สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือทางวิชาการและเงินทุนโดยการจัดการฝึกอบรมด้านเทคนิคแก่เจ้าหน้าที่ประเทศสมาชิก และในการจัดตั้ง ASEAN Surveillance Technical Support Unit ในสำนักงานเลขาธิการอาเซียนเพื่อสนับสนุนระบบดังกล่าว

- การเสริมสร้างกลไกสนับสนุนและเกื้อกูลระหว่างกันในภูมิภาคเอเชียตะวันออก (Enhancing self-help and support mechanism in East Asia) โดยได้กำหนดแนวทางความร่วมมือกับ จีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ที่สำคัญ ได้แก่ จัดทำความตกลงทวิภาคีด้านการแลกเปลี่ยนการค้า-ขายคืนเงินตราหรือหลักทรัพย์ต่างประเทศ หรือเกี่ยวกับการจัดตั้งระบบเตือนภัยในภูมิภาค และการแลกเปลี่ยนการหารือเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจในภูมิภาค

- ความริเริ่มเชียงใหม่ (Chiang Mai Initiative) ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๓ เป็นการปรับปรุงความตกลงแลกเปลี่ยนเงินตราอาเซียน (ASEAN Swap Arrangement - ASA) ในด้านโครงสร้าง รูปแบบและวงเงิน และให้เสริมด้วยเครือข่ายความตกลงทวิภาคีระหว่างประเทศ อาเซียนกับจีน ญี่ปุ่นและสาธารณรัฐเกาหลี (Bilateral Swap Arrangement-BSA) โดยได้ขยายให้ ASAรวมประเทศอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศแล้ว

ความร่วมมือด้านการเกษตรและป่าไม้ของอาเซียน และอาเซียน +๓

ครอบคลุมความร่วมมือในด้านประมง ป่าไม้ ปศุสัตว์ พืช และอาหาร เพื่อส่งเสริมความมั่นคงทางด้านอาหารและความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนในด้านอาหารการเกษตรและผลผลิตป่าไม้ โครงการความร่วมมือระหว่างอาเซียนและประเทศอาเซียน+๓ (จีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้) ภายใต้สาขาต่างๆ ดังนี้

- การขจัดความยากจนและสร้างความมั่นคงด้านอาหารในภูมิภาคเอเชีย
- การวิจัยและพัฒนาด้านอาหาร การเกษตร ประมง และป่าไม้
- การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านอาหาร การเกษตร ประมง และป่าไม้
- การประสานงานและร่วมมือในระดับโลกและระดับภูมิภาคในประเด็นด้านอาหาร การเกษตร ประมง และป่าไม้

- การสร้างเครือข่ายข้อมูลด้านการเกษตร
- การอำนวยความสะดวกด้านการค้า

๔.๑๕ ความร่วมมือด้านการขนส่ง

- โครงการพัฒนาทางหลวงอาเซียน (ASEAN Highway Network Project) ลักษณะของโครงข่ายทางหลวงอาเซียน คือ มีทางหลวงครอบคลุม ๒๓ สาย ทิวตั้งภูมิภาคอาเซียน และจัดทำมาตรฐานทางหลวงอาเซียน (ป้ายจราจร สัญญาณ และระบบหมายเลข) ให้เป็นแบบเดียวกัน โดยกำหนดมาตรฐานทางหลวงอาเซียน เป็น ๔ ระดับ ได้แก่

- ชั้นพิเศษ-ทางด่วน ที่ควบคุมทางเข้า-ออก สมบูรณ์แบบ
- ชั้นที่ ๑ ทางหลวง ๔ ช่องจราจร
- ชั้นที่ ๒ ทางหลวงลาดยาง ๒ ช่องจราจร ผิวทางกว้าง ๗ เมตร
- ชั้นที่ ๓ ทางหลวงลาดยาง ๒ ช่องจราจร ผิวทางกว้าง ๖ เมตร

- กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวก ในการขนส่งสินค้าผ่านแดน (ASEAN Framework Agreement on the Facilitation of Goods in Transit) มีวัตถุประสงค์ที่จะให้ประเทศสมาชิกอาเซียนอนุญาตให้รถยนต์ขนส่งที่จดทะเบียนในประเทศสมาชิกหนึ่งสามารถขนส่งสินค้าผ่านแดนไปยังอีกประเทศหนึ่งได้

- ความตกลงหลายฝ่ายและพิธีสารว่าด้วยการเปิดเสรีบริการขนส่งเฉพาะสินค้าของอาเซียน (Multilateral Agreement on the Full Liberalization of All Cargo Air Services) มีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมการขนส่งสินค้าในอาเซียนด้วยกัน โดยเปิดเสรีเที่ยวบินขนส่งเฉพาะสินค้าระหว่างประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยไม่มีข้อจำกัดทั้งในเรื่องของจำนวนความจุความถี่ของบริการเส้นทางบินและสิทธิรับขนการจราจร ซึ่งจะทำให้การขนถ่ายสินค้าระหว่างประเทศในอาเซียนเป็นไปได้อย่างสะดวก อันจะส่งผลให้สภาพเศรษฐกิจโดยรวมในภูมิภาคสามารถเจริญเติบโตขึ้นได้อย่างรวดเร็ว

- ความตกลงหลายฝ่ายและพิธีสารว่าด้วยการเปิดเสรีบริการขนส่งผู้โดยสารทางอากาศของอาเซียน (Multilateral Agreement on the Liberalization of Passenger Air Services) การจัดทำความตกลงหลายฝ่ายว่าด้วยการเปิดเสรีการบินในส่วนของเที่ยวบินขนส่งโดยสาร เป็นการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการส่งออกสินค้าของไทยและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้มีการเปิดเสรีการบิน และส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการบินในภูมิภาคนี้ด้วย

๔.๑๖ ความร่วมมือด้านพลังงานในอาเซียน (ASEAN Energy Cooperation)

มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและความยั่งยืนในการจัดหาพลังงาน การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพในภูมิภาคอาเซียน และการจัดการด้านความต้องการพลังงานอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านสภาพสิ่งแวดล้อม และการช่วยเหลือกันในการแบ่งปันปิโตรเลียมในภาวะฉุกเฉิน

โครงสร้างความร่วมมือด้านพลังงาน ประกอบด้วย การประชุมระดับรัฐมนตรีอาเซียนคณะทำงาน และคณะกรรมการ ใน ๕ สาขา ได้แก่

- คณะทำงานด้านถ่านหิน
- คณะทำงานด้านประสิทธิภาพพลังงานและการอนุรักษ์พลังงาน
- คณะทำงานด้านพลังงานใหม่และพลังงาน
- คณะกรรมการด้านปิโตรเลียม ซึ่งประกอบด้วยบริษัทน้ำมันแห่งชาติของประเทศ

สมาชิกอาเซียน

- คณะกรรมการด้านการไฟฟ้า ซึ่งประกอบด้วยผู้ว่าการการไฟฟ้าของแต่ละประเทศ

การดำเนินการระยะแรกของโครงการเครือข่ายด้านพลังงานอาเซียนครอบคลุม ๒ โครงการหลัก คือ โครงการเชื่อมโยงระบบสายส่งไฟฟ้าอาเซียน และโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติอาเซียน

ความตกลงด้านการท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN Tourism Agreement)

๔.๑๗ ร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในกรอบอาเซียนและอาเซียน + ๓

ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๘ ที่กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ได้ลงนามในความตกลงด้านการท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN Tourism Agreement) เพื่อส่งเสริมให้อาเซียนเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยว โดยเน้นความร่วมมือใน ๗ ด้าน คือ การอำนวยความสะดวกการเดินทางในอาเซียนและระหว่างประเทศ การอำนวยความสะดวกด้านขนส่ง การขยายตลาดการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ความปลอดภัยและความมั่นคงของการท่องเที่ยว การตลาดและการส่งเสริมร่วมกัน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อาเซียนจัดการประชุมด้านการท่องเที่ยว (ASEAN Tourism Forum หรือ ATF) เป็นประจำทุกปีในเดือนมกราคม โดยหมุนเวียนจัดในประเทศสมาชิก นับเป็นการประชุมด้านการท่องเที่ยวที่ยิ่งใหญ่และประสบความสำเร็จมากที่สุดในโลก โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวของอาเซียน โรงแรม รีสอร์ท สายการบิน ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว รวมถึงนักเขียนด้านการท่องเที่ยวมีโอกาสทำความรู้จักและเจรจาธุรกิจด้านการท่องเที่ยว และอาเซียนยังได้ริเริ่มความร่วมมือในการจัดทำความตกลงการตรวจลงตราเพียงครั้งเดียว (Single Visa) แต่ใช้เดินทางได้หลายประเทศโดยนำร่องโดยไทยและกัมพูชานอกจากนี้ ความตกลงด้านการท่องเที่ยวยังได้ขยายไปยังประเทศอาเซียน+๓ เกาหลี จีน ญี่ปุ่น โดยมีความร่วมมือระหว่างองค์การท่องเที่ยวของไทยกับของเกาหลีเพื่อพัฒนาศักยภาพของมัคคุเทศก์ไทย และให้ประเทศ+๓ เสนอแนวทางการร่วมมือกับประเทศสมาชิกอาเซียนที่ชัดเจนเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกัน

๔.๑๘ ประโยชน์ที่ไทยได้รับในการรวมกลุ่มอาเซียน

อาเซียนเป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่มีความใกล้ชิดไทยมากที่สุด ประเทศสมาชิกอาเซียนหลายประเทศเป็นเพื่อนบ้าน มีพรมแดนติดกัน มีวัฒนธรรมที่คล้ายคลึง มีสินค้าและบริการที่สามารถเสริมซึ่งกันและกันได้ หรือมีสินค้าบริการที่คล้ายคลึงกันซึ่งหากสามารถร่วมมือกันก็จะสามารถสร้างความแข็งแกร่งในด้านอำนาจการต่อรอง อันจะนำมาซึ่งการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจการค้าที่มีความสำคัญยิ่ง

การรวมกลุ่มเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทำให้เกิดตลาดในภูมิภาคที่มีขนาดใหญ่ โดยสามารถนำจุดแข็งของแต่ละประเทศมาเสริมกับจุดแข็งของประเทศไทยเพื่อสร้างประโยชน์สูงสุดในการผลิต ส่งออกและบริการ ซึ่งจะเกิดได้ก็ต่อเมื่อมีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตได้อย่างเสรีมากขึ้น นอกจากนี้ การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะช่วยให้ประเทศสมาชิกมีความเป็นปึกแผ่นและช่วยสร้างอำนาจการต่อรองในเวทีต่างๆ มากขึ้น

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวในด้านการค้าและการลงทุนของไทย เนื่องจากการผลักดันมาตรการต่างๆ เพื่อเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะก่อให้เกิดการยกเลิกหรือลดอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาด ไม่ว่าจะเป็นอุปสรรคด้านภาษีหรือมาตรการทางการค้าอื่นๆ ที่มีใช้ภาษี เนื่องจากประเทศสมาชิกจะแสวงหาความร่วมมือเพื่อลด/ขจัดอุปสรรคต่าง ๆ เหล่านั้น รวมถึงอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุนระหว่างกัน

ประชาคมเศรษฐกิจจะทำให้ผู้ประกอบการไทยได้เริ่มปรับตัวและเตรียมความพร้อม กับสถานะแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้ประกอบการจำเป็นต้องเร่งปรับตัวและใช้โอกาสที่เกิดจากการลดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนต่างๆ ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะสาขาที่ไทยมีความพร้อมและมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง

เสริมสร้างขีดความสามารถของผู้ประกอบการภายในประเทศ จากการใช้ทรัพยากรในการผลิตร่วมกันและการเป็นพันธมิตรในการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศ จากการขจัดอุปสรรคในด้านการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศสมาชิก

ยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน ภายในประเทศจากการดำเนินงานตามแผนงานในด้านการลดอุปสรรคทั้งด้านการค้าและการลงทุน และการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค

๔.๑๙ การส่งเสริมการท่องเที่ยว

อาเซียนส่งเสริมการท่องเที่ยวในภูมิภาคอย่างไร

อาเซียนจัดการประชุมด้านการท่องเที่ยว (ASEAN Tourism Forum - ATF หรือ เอทีเอฟ) เป็นประจำทุกปีในเดือนมกราคม โดยหมุนเวียนกันจัดในประเทศสมาชิก ซึ่งเป็นหนึ่งในการประชุมด้านการท่องเที่ยวที่ยิ่งใหญ่และประสบความสำเร็จมากที่สุดในโลกในระหว่างการประชุม หน่วยงานที่

รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวของอาเซียน อาทิ โรงแรม รีสอร์ท สายการบินและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว จะมีโอกาสทำความรู้จักและเจรจาทางธุรกิจกับบริษัทนำเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจด้านท่องเที่ยวอื่น ๆ รวมถึงนักเขียนด้านการท่องเที่ยวอีกด้วยประเทศสมาชิกอาเซียนร่วมมือกันเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว และยังมีโครงการจัดทำรายการโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในอาเซียนเพื่อเผยแพร่ ในปี ๒๕๔๕ อาเซียนได้จัดทำความตกลงด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้ประเทศสมาชิกอาเซียนเปิดเสรีด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกันในภูมิภาค รวมถึงร่วมมือกันในการเสริมสร้างความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวอาเซียน

นอกจากนี้ อาเซียนยังได้ริเริ่มความร่วมมือในการจัดทำความตกลงการตรวจตราเพียงครั้งเดียว (Single Visa) แต่ใช้เดินทางเข้าได้หลายประเทศในลักษณะเดียวกับ Schengen Visa ของยุโรป ซึ่งนำร่องโดยไทยและกัมพูชา

๔.๒๐ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อาเซียนส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในภูมิภาคอย่างไร

อาเซียนมีความร่วมมือเรื่องสิ่งแวดล้อมระหว่างกันหลายด้าน ตัวอย่างหนึ่งของความร่วมมือที่เห็นได้ชัดเจนคือ การแก้ปัญหาหมอกควันซึ่งมีสาเหตุจากไฟป่าและไฟบนดินผ่านกรอบความร่วมมือเพื่อป้องกันและบรรเทาผลกระทบของปัญหาหมอกควันข้ามแดน โดยมีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะทางอาเซียนที่สิงคโปร์ เพื่อกำหนดตัวชี้วัดคุณภาพอากาศ และระบบการวัดปัญหาอันตรายของไฟ นอกจากนี้ เพื่อตอบสนองต่อปัญหาไฟป่าในปี ๒๕๔๐-๒๕๔๑ อาเซียนจึงรับรองแผนปฏิบัติการแก้ปัญหามลพิษในภูมิภาคซึ่งเป็นการรวมมาตรการต่าง ๆ ในการป้องกันไฟป่า ไฟบนดินและ การบรรเทาผลกระทบ การศึกษาและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น โดยในปี ๒๕๔๕ มีการจัดทำความตกลงอาเซียนว่าด้วยมลพิษหมอกควันข้ามแดน ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อปี ๒๕๔๖ ไม่เพียงเท่านั้น อาเซียนยังมีความร่วมมือเพื่ออนุรักษ์มรดกทางธรรมชาติของอาเซียน โดยกำหนดพื้นที่ ๒๗ แห่งให้เป็นพื้นที่คุ้มครองในฐานะมรดกทางธรรมชาติของอาเซียน มีโครงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จัดตั้งศูนย์ความหลากหลายทางชีวภาพอาเซียน และโครงการฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรมและระบบนิเวศ รวมทั้งเห็นชอบร่วมกันเรื่องการกำหนดเกณฑ์คุณภาพน้ำทะเล ตลอดจนรับรองแผนปฏิบัติงานเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษาและการสร้างความตระหนักรู้ให้กับสาธารณชนในเรื่องสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ไทยยังได้ประโยชน์จากการกระชับความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในอาเซียนเพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน หมอกควันข้ามแดนและการจัดการทรัพยากรน้ำ

๔.๒๑ อาเซียนแก้ปัญหาการก่อการร้ายสากล อาชญากรรมข้ามชาติและปัญหายาเสพติดร่วมกัน

อาเซียนประณามการก่อการร้ายทุกรูปแบบ และมีความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดทั้งในอาเซียนเองแลกับประเทศอื่นเพื่อต่อสู้กับปัญหาการก่อการร้ายข้ามชาติ และต่อต้านการระดมเงินทุนของกลุ่ม

เหล่านี้ ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๑๒ เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๕๐ ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในอนุสัญญาต่อต้านการก่อการร้ายซึ่งวางมาตรการความร่วมมือระหว่างกันในการต่อต้านการก่อการร้าย และยังได้จัดทำสนธิสัญญาพหุภาคีว่าด้วยความช่วยเหลือทางอาญาซึ่งกันและกัน เพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับความร่วมมือในการต่อต้านการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งกำหนดรายละเอียดของโครงการต่างๆ ที่ประเทศสมาชิกต้องดำเนินการเพื่อป้องกันปัญหาเหล่านี้อีกด้วย สำหรับความร่วมมือด้านยาเสพติด อาเซียนมีการจัดประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติด ตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ ซึ่งถือเป็นกลไกหลักในการแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกัน มีการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมขึ้นถึง ๔ แห่งตามเมืองต่างๆในภูมิภาค เพื่อทำโครงการฝึกอบรมและส่งเสริมความตระหนักรู้ในเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย การให้ความรู้เพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด รวมถึงการรักษาและฟื้นฟูซึ่งมีความร่วมมือกับสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติอีกด้วย

บทที่ ๕

๘ อาชีพหลักของประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียน

ในปี ค.ศ. ๒๐๑๕ (พ.ศ.๒๕๕๘) ที่จะถึงนี้เราจะมีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเกิดขึ้น ซึ่งอาเซียน (ASEAN) หรือ สมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association for Southeast Asian Nations) ประกอบด้วยสมาชิก ๑๐ ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไน เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา ได้รวมกลุ่มกันเพื่อร่วมมือเสริมสร้างให้ภูมิภาคมีสันติภาพ นำมาซึ่งเสถียรภาพทางการเมือง และความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อีกทั้งได้จัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจ (ASEAN Economic Community: AEC) เพื่อส่งเสริมให้เป็นตลาดและฐานผลิตเดียวที่มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ และการลงทุน แรงงานฝีมือ และเงินทุนอย่างเสรี ทั้งนี้ได้กำหนดเป้าหมายให้ในปีที่มีลักษณะของการรวมกลุ่มประเทศเปลี่ยนเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทำให้เกิดผลกระทบด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านแรงงาน จะมีการถ่ายเทแรงงานด้านฝีมือเพื่อให้สามารถทำงานในประเทศสมาชิกได้ง่ายขึ้นใน ๘ สาขาอาชีพ คือ

๑. วิศวกรรม
๒. การสำรวจ
๓. สถาปัตยกรรม
๔. แพทย์
๕. ทันตแพทย์
๖. พยาบาล
๗. บัญชี
๘. การบริการ/การท่องเที่ยว

อาชีพอิสระที่ได้มาตรฐานได้รับการรับรองสามารถเคลื่อนย้ายไปทำงานในประเทศแถบอาเซียนได้ทันที ไม่มีการปิดกั้น อาชีพที่ได้ตกลงไว้คือ แพทย์ พยาบาล บัญชี สถาปนิก วิศวกร โดยในตอนแรกมีการตกลงว่าภาษาที่ใช้ในประชาคมคือภาษาอังกฤษ ซึ่งนักเรียนควรตระหนักในเรื่องนี้ให้มาก จะต้องเรียนให้เก่งจริง เมื่อเรียนจบปริญญาตรี ต้องใช้องค์ความรู้ที่เรียนมาให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งจะต้องรู้ภาษาอังกฤษ รู้ภาษาจีน รอบรู้ประวัติศาสตร์ และรู้เทคโนโลยีด้วย

ขณะนี้หลายประเทศที่รายได้เฉลี่ยต่ำกว่าไทย ดังนั้นจะมีแรงงานต่างชาติเข้ามาทำงานในเมืองไทยอย่างแน่นอน ช่วง ๕ ปีต่อจากนี้ไปอาจยังไม่มีผลกระทบทางลบมากนัก แต่นานไปก็น่าเป็นห่วงว่าคนไทยจะไม่มีการทำ หรือโดนแย่งงานจากแรงงานต่างชาติ

ใน ๔ - ๕ ปีข้างหน้า ๑๐ ประเทศก็จะเหมือน ๑๐ จังหวัด ในการเปิดเสรีทางเงินทุน การค้า การบริการ แต่ข้อเท็จจริงการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือจะต้องมีกฎกติกาตามเงื่อนไขที่ตกลงกันในประเด็น ๗ สาขาวิชาชีพ ช่างสำรวจ สถาปนิก บัญชี แพทย์ หมอพื้น วิศวกร พยาบาล

เมื่อมีกฎแล้วต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของประเทศนั้น ๆ ด้วย เช่น วิศวกร จะไปทำงานที่ประเทศสิงคโปร์ ก็ต้องผ่านการสอบของสิงคโปร์ด้วย กลุ่มแรงงานระดับล่างยังไม่ตกลงเพราะเป็นเรื่องใหญ่ แต่อีกกลุ่มวิชาชีพหนึ่งคือ บุคลากรวิชาชีพทางการท่องเที่ยว กำลังอยู่ในขั้นตอนการตกลง มี ๙ ประเทศลงนามเรียบร้อยแล้ว แต่ไทยยังไม่ลงนามเพราะติดกรอบทางด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ เนื่องจากการทำข้อตกลงกับต่างประเทศต้องได้รับการยินยอมจากรัฐสภา แม้ยังไม่ลงนามก็มีการเตรียมความพร้อมไว้แล้ว ถ้าไม่ลงนามก็ไม่สามารถเคลื่อนย้ายแรงงานได้

อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญที่ควรจะต้องกล่าวถึงเรื่องของสมรรถนะ ความรู้ความสามารถ (Competency) ในการบริการ การทำงานกับเพื่อนร่วมงานอย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการปรับตัว ความเร็วในการทำงาน ความยืดหยุ่นในการทำงานเป็นหลัก แต่ต่อไปนี้จะทำงานตามหน้าที่ คนมีสมรรถนะคือคนที่ทำงานเร็ว เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และพัฒนาสม่ำเสมอ

พ่อแม่ผู้ปกครองควรสนใจในเรื่องนี้และปูแนวทางให้ลูกรัก อย่างถูกต้องหลัก วางแผนชีวิตให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงที่ศึบคลานมาอย่างรวดเร็ว อย่างกะพริบตา อาจพลาดพลั้งสูญเสียงานสำคัญให้ชาวต่างชาติ และคนไทยเป็นได้เพียงมนุษย์เงินเดือนธรรมดาๆ ที่ไม่มีทักษะ ไม่มีสมรรถนะ และไม่มีประเทศไหนรับทำงานเลยก็ได้ ถามตัวเองว่าลูกหลานเราจะเป็นอันดับที่เท่าไรในตลาดประชาคมอาเซียน

แพทย์และพยาบาลก็เป็นอาชีพหนึ่งที่เป็นที่สนใจของอาเซียน แม้แต่ในประเทศไทยก็เป็นที่ต้องการมาก สถานประกอบการบางแห่งก็ขาดแคลน พยาบาลโรงงานอุตสาหกรรมเป็นอาชีพหนึ่งที่ขาดแคลน เพราะตามกฎหมายสถานประกอบการหรือโรงงานอุตสาหกรรมจำเป็นต้องมีพยาบาลประจำโรงงาน เช่น กรณี ลูกจ้าง ๒๐๐ - ๙๙๙ คน ต้องจ้างพยาบาลจำนวน ๑ คน ตลอด ๘ ชั่วโมง และเพิ่มทุก ๑,๐๐๐ ขึ้น ต่อพยาบาล ๑ คน เป็นต้น

บรรณานุกรม

สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **การศึกษาเพื่อ**

อาเซียน : หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่งประชาคม (พิมพ์ครั้งที่ 1).

กรุงเทพมหานคร : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

_____. (2554). **ฉันและเธอเราคืออาเซียน** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร :

บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

_____. (2554). **การศึกษา : การสร้างประชาคมอาเซียน 2558**. กรุงเทพมหานคร :

บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

กระทรวงศึกษาธิการ มุ่งสู่ประชาคมอาเซียน. [ออนไลน์]. วันที่สืบค้น 11 พฤศจิกายน 2555. จาก

http://www.bic.moe.go.th/th/index.php?option=com_content&view=article&id=๑๙๒&Itemid=๑๔๘

ประเทศอาเซียน 10 ประเทศ. [ออนไลน์]. วันที่สืบค้น 18 ธันวาคม 2555. จาก

www.thai-aec.com

วัฒนธรรมของประเทศสมาชิกอาเซียน. [ออนไลน์]. วันที่สืบค้น 5 พฤศจิกายน 2555. จาก

www.thaigoodview.com/node/130795

สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ 10 ประเทศอาเซียน. [ออนไลน์]. วันที่สืบค้น 15 ธันวาคม 2555. จาก

<http://thidakarn.blogspot.com>

8 อาชีพหลักประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. [ออนไลน์]. วันที่สืบค้น 2 ธันวาคม 2555. จาก

web62.sskru.ac.th/aseansskru/maxsite/?name=news&file

วิชาชีพที่ย้ายแรงงานได้อย่างเสรีในประชาคมอาเซียน. [ออนไลน์]. วันที่สืบค้น 20 ตุลาคม 2554.

จาก <http://www.ceted.org/tutorceted>.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

๑.	นายวิทยา	คุณปลื้ม	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี	ประธาน
๒.	รองศาสตราจารย์เชาวน์	มณีวงศ์	ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี	รองประธาน คนที่ ๑
๓.	นายสุรสิทธิ์	นิธิวัฒน์รักษ์	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี	รองประธาน คนที่ ๒
๔.	นายอัมพล	บุญชอบ	สมาชิกสภา อบจ. เขต อ. ศรีราชา	
			ประธานคณะกรรมการการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	กรรมการ
๕.	นายยะยา	เซ็นสุรีย์	สมาชิกสภา อบจ. เขต อ. บางละมุง	
			คณะกรรมการการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	กรรมการ
๖.	นายกำชัย	ตั้งธรรมสถิตย์	สมาชิกสภา อบจ. เขต อ. สัตหีบ	
			คณะกรรมการการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	กรรมการ
๗.	นายบำเพ็ญ	โรจน์พัฒนากุล	สมาชิกสภา อบจ. เขต อ. บ้านบึง	
			คณะกรรมการการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	กรรมการ
๘.	นายชัยชนะ	อากวารินทร์	สมาชิกสภา อบจ. เขต อ. เมืองชลบุรี	
			คณะกรรมการการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	กรรมการ
๙.	นางปราณี	แตงแก้ว	สมาชิกสภา อบจ. เขต อ. สัตหีบ	
			คณะกรรมการการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	กรรมการ
๑๐.	นายเดชา	จันทร์เล็ก	สมาชิกสภา อบจ. เขต อ. ศรีราชา	
			เลขานุการคณะกรรมการการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	กรรมการ
๑๑.	นายชุมพล	ชิตวิเศษ	ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี	กรรมการ
๑๒.	นายวันชัย	หงษ์สถิตย์	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี	กรรมการ
๑๓.	นายบำรุง	สุวรรณโชติ	รท.ผอ. กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	กรรมการ
๑๔.	ว่าที่ร้อยตรีปราสัย	สุขปิติ	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
๑๕.	นายสิริวิษณุ	สำนักสกุล	ผอ.สธ.ร.ร. อนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี	กรรมการ
๑๖.	นางขวัญใจ	เกตุดุจดม	รท.ผอ.สธ.ร.ร.ชุมชนวัดหนองค้อ	กรรมการ
๑๗.	นายสมนึก	ทองแก้ว	ผอ.สธ.ร.ร. ท่าข้ามพิทยาคม	กรรมการ
๑๘.	นางสาวชัตติยา	พันธุ์ทรัพย์สาร	ผอ.สธ.ร.ร. สวนป่าเขาชะอางค์	กรรมการ
๑๙.	นายสุพจน์	เทพบุตร	รท.ผอ.สธ.ร.ร. บ้านเขาชก (เบญจศิริราชานุรักษ์วิทยาการ)	กรรมการ
๒๐.	นายวิสูตร	ฉัตรเชิดชัย	ผอ.สธ.ร.ร. พลุตาหลวงวิทยา	กรรมการ
๒๑.	นางนิภา	บุรณกิจ	ผอ.สธ.ร.ร. บ้านคลองมื่อไทร (สว่างไสวราษฎร์บำรุง)	กรรมการ
๒๒.	นางณัฐมน	แนวคำ	ผอ.สธ.ร.ร. บ้านหนองใหญ่ (ครูราษฎร์อุปถัมภ์)	กรรมการ
๒๓.	นายสัมพันธ์	ทวนเงิน	ผอ.สธ.ร.ร. วัดเขาเชิงเทียนเทพาราม	กรรมการ
๒๔.	นางพยอม	ศรีสุข	ผอ.สธ.ร.ร. วัดยุคครูราษฎร์สามัคคี	กรรมการ
๒๕.	นายประพิศ	เกษรางกุล	ผอ.สธ.ร.ร. หัวถนนวิทยา	กรรมการ
๒๖.	นางนงนุช	พรชัยไชยวัฒน์	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ	กรรมการและเลขานุการ

รายชื่อผู้ทำหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย

๑.	นางสาวญาดา อมรประดิษฐ์	โรงเรียนสวนป่าเขาชะอางค์	ประธาน
๒.	นายศิริวัฒน์ ยุกลพันธ์	โรงเรียนสวนป่าเขาชะอางค์	กรรมการ
๓.	นายธีรพงษ์ อัจจาวรินทร์	โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ	กรรมการ
๔.	นางสาวภัทราภรณ์ อัจจาวรินทร์	โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ	กรรมการ
๕.	นางสาวสิริญากร สดแสงจันทร์	โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ	กรรมการ
๖.	นางปณิตตา สุวรรณวงษ์	โรงเรียนท่าข้ามพิทยาคม	กรรมการ
๗.	นางสาวสุธานา ภัทรวิบูลกิจ	โรงเรียนหัวถนนวิทยา	กรรมการ
๘.	นางสาวรัชชก พรหมสัมพันธ์	โรงเรียนหัวถนนวิทยา	กรรมการ
๙.	นางสุรีย์ คุ่มมะม่วง	โรงเรียนพลูตาหลวงวิทยา	กรรมการ
๑๐.	นางสาวนิศากร ตองติธรรมย์	โรงเรียนสวนป่าเขาชะอางค์	กรรมการและเลขานุการ

คณะผู้จัดทำด้านรูปเล่มและจัดพิมพ์

๑.	นางนงนุช พรชัยไชยวัฒน์	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
๒.	นางสาววลัยนันท์ ทองดี	ผู้ช่วยนักวิชาการศึกษา